

EBA/GL/2022/14

---

20 október 2022

---

## A 2013/36/EU irányelv 84. cikkének (6) bekezdése alapján kiadott iránymutatások

---

a kamatlábak lehetséges változásaiból  
eredő kockázatok azonosítására,  
értékelésére, kezelésére és  
csökkentésére, valamint a hitelfelár-  
kockázat felmérésére és nyomon  
követésére vonatkozó kritériumok  
meghatározásáról az intézmények nem  
kereskedési könyvi tevékenységei  
vonatkozásában

## Rövidítések

---

<b>ALCO</b>	eszköz-forrás gazdálkodási bizottság
<b>ALM</b>	eszköz-forrás gazdálkodás
<b>BCBS</b>	Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság
<b>BSG</b>	Banki Érdekképviseleti Csoport
<b>CET1</b>	elsődleges alapvető tőke
<b>CRD</b>	tőkekövetelményekről szóló irányelv (2013/36/EU irányelv)
<b>CRR</b>	tőkekövetelményekről szóló rendelet (575/2013/EU rendelet)
<b>CSRBB</b>	a banki könyvből eredő hitelfelár-kockázat (a tőkekövetelményekről szóló irányelv szerint a nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő hitelfelár-kockázat)
<b>EaR</b>	kockázatosított pénzügyi eredmény
<b>EBH</b>	Európai Bankhatóság
<b>EV</b>	gazdasági érték
<b>EVaR</b>	kockázatosított gazdasági érték
<b>EVE</b>	tőke gazdasági értéke
<b>FVOCI</b>	egyéb átfogó jövedelemmel szemben valós értéken
<b>ICAAP</b>	Tőkemegfelelés belső értékelési eljárása
<b>IFRS 9</b>	IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard – Pénzügyi eszközök
<b>IMS</b>	belső mérési rendszer
<b>IR</b>	kamatláb
<b>IRRBB</b>	a banki könyvből eredő kamatláb-kockázat (a tőkekövetelményekről szóló irányelv szerint a nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő kamatláb-kockázat)
<b>IT</b>	információs technológia
<b>LCR-felhatalmazáson alapuló rendelet</b>	A Bizottság (EU) 2015/61 felhatalmazáson alapuló rendelete
<b>NII</b>	nettó kamatbevétel
<b>NMD</b>	lejárat nélküli betét
<b>NPE</b>	nemteljesítő kitettség
<b>P&amp;L</b>	eredmény
<b>QIS</b>	kvantitatív hatástanulmány
<b>SREP</b>	felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás
<b>VIR</b>	vezetői információs rendszer

# 1. Megfelelési és jelentéstételi kötelezettségek

---

## Az iránymutatások jogállása

1. Ez a dokumentum az 1093/2010/EU rendelet 16. cikke alapján kiadott iránymutatásokat tartalmazza.<sup>1</sup> Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerint az illetékes hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.
2. Az iránymutatások rögzítik az EBH álláspontját azzal kapcsolatban, hogy mi a megfelelő felügyeleti gyakorlat a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében, és miként kell alkalmazni az uniós jogot egy adott területen belül. Az 1093/2010/EU rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében meghatározott, az iránymutatások hatálya alá tartozó illetékes hatóságok azzal tesznek eleget az iránymutatásoknak, hogy megfelelően beépítik azokat saját felügyeleti gyakorlataikba (például saját jogi kereteik vagy felügyeleti folyamataik módosításával), beleértve azokat az eseteket is, ahol az iránymutatások elsősorban intézményekre vonatkoznak.

## Jelentéstételi kötelezettségek

3. Az 1093/2010/EU rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében az egyes hatáskörrel rendelkező hatóságok 2023.05.02-ig kötelesek értesíteni az EBH-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánnak-e felelni ezeknek az iránymutatásoknak, és ha nem, úgy tájékoztatniuk kell az EBH-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, az EBH úgy tekinti, hogy a szóban forgó, hatáskörrel rendelkező hatóságok nem felelnek meg az iránymutatásoknak. Az értesítéseket „EBA/GL/2022/14” hivatkozással az EBH honlapján elérhető formanyomtatványon kell megküldeni. Az értesítéseket olyan személyek nyújthatják be, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságuk nevében nyilatkozzanak annak megfeleléséről. A megfeleléssel kapcsolatban bekövetkező bármely változást szintén be kell jelenteni az EBH-nak.
4. Az értesítéseket a 16. cikk (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az EBH honlapján.

---

<sup>1</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 1093/2010/EU rendelete (2010. november 24.) az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 331., 2010.12.15., 12. o.).

## 2. Tárgy, alkalmazási kör és fogalom- meghatározások

---

### Tárgy és alkalmazási kör

5. Ezek az iránymutatások a 2013/36/EU irányelv 84. cikkének (6) bekezdésével összhangban meghatározzák a következőket:
- (a) Az IRRBB intézmények általi azonosítására, kezelésére és mérséklésére vonatkozó kritériumok, akár belső rendszereket alkalmaznak, akár az IRRBB értékelésére a sztenderd módszertant vagy az egyszerűsített sztenderd módszertant alkalmazzák.
  - (b) Az értékelés kritériumai – az IRRBB mérése, ha az intézmény belső rendszereket vezet be.
  - (c) A CSRBB intézmények belső rendszerei által végzett értékelésére és nyomon követésére vonatkozó kritériumok.
  - (d) Az annak meghatározására szolgáló kritériumok, hogy az intézmények által bevezetett, IRRBB belső rendszerek közül melyek nem kielégítőek a 2013/36/EU irányelv 84. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában.

### Címzettek

6. Az iránymutatások címzettjei az 1093/2010/EU rendelet 4. cikk (2) bekezdés i. pontjában említett illetékes hatóságok, valamint az említett rendelet 4. cikk (1) bekezdésében hivatkozott pénzügyi intézmények, amelyek az 575/2013/EU rendelet 4. cikk (1) bekezdés 3. pontjával összhangban szintén intézménynek minősülnek.

### Fogalom-meghatározások

7. eltérő rendelkezés hiányában a 2013/36/EU<sup>2</sup> irányelvben és az 575/2013/EU<sup>3</sup> rendeletben használt és meghatározott fogalmak ezekben az iránymutatásokban is az ott használt jelentéssel bírnak. Továbbá ezeknek az iránymutatásoknak az alkalmazásában a következő fogalmak az alábbi jelentéssel bírnak:

---

<sup>2</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (1) – HL L 176, 2013.6.27.

<sup>3</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról – HL L 176., 2013.6.27.

Nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő kamatlábckockázat	Az intézmény saját tőkéjének gazdasági értékére vagy az intézmény nettó kamatbevételére gyakorolt negatív hatás jelenlegi és várható kockázata, adott esetben figyelembe véve a kamatlábaknak a kamatlábérzékeny eszközöket érintő kedvezőtlen változásaiból eredő piaciérték-változásokat, ideértve a résckockázatot, a báziskockázatot és az opciós kockázatot is.
Kamatlábérzékeny eszközök	A nem kereskedési könyvben szereplő eszközök, kötelezettségek és mérlegen kívüli tételek, amelyek érzékenyek a kamatlábváltozásokra (ide nem értve az elsődleges alapvető tőkéből levont eszközöket – pl. ingatlanok vagy immateriális javak vagy nem kereskedési könyvi részvénykitettségek).
Hitelkockázati felár érzékeny eszközök	A nem kereskedési könyvben szereplő eszközök, kötelezettségek és mérlegen kívüli tételek, amelyek érzékenyek a hitelkockázati felár változásaira (ide nem értve az elsődleges alapvető tőkéből levont eszközöket – pl. ingatlanok vagy immateriális javak vagy nem kereskedési könyvi részvénykitettségek).
Réscckockázat	A kamatlábérzékeny eszközök lejárat szerkezetéből eredő kockázat, amely a kamatlábváltozásaik eltérő időpontjából ered, és magában foglalja a lejárat szerkezetnek a hozamgörbe teljes hosszán azonosan (párhuzamos kockázat) illetve az egyes hozampontokra nézve differenciáltan (nem párhuzamos kockázat) bekövetkező változásait.
Báziskockázat	A hasonló átárazási futamidejű, de különböző kamatlábindexek alkalmazásával árazott kamatlábérzékeny pozíciók kamatlábjának relatív változása hatására fellépő kockázat. A báziskockázat forrása, hogy a különböző kamatlábérzékeny pozíciók kapott és fizetett kamatlábjának változása tökéletlenül korrelál, akkor is ha egyébként hasonlóak a kamatlábváltozási tulajdonságaik.
Opciókockázat	A (beágyazott és explicit) opciókból eredő kockázat, amennyiben az intézmény vagy annak ügyfele megváltoztathatja cash flow-inak nagyságát és/vagy időzítését. A kamatlábérzékeny pozíciókból eredő azon kockázat, amikor az opció tulajdonosa, ha pénzügyi érdeke úgy kívánja, az opciót biztos le fogja hívni, (beágyazott vagy explicit automatikus opció), valamint a változtathatóságból eredő implicit illetve a

	<p>kamatlábérzékeny eszközök feltételeiben megjelenő kockázat, amelyre jellemző, hogy a kamatláb változása az ügyfél magatartásának a megváltozásával járhat (az opció beágyazott, viselkedési kockázata).</p>
Nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő hitelfelár-kockázat (CSRBB)	<p>A hitelkockázat, a likviditás és a hitelkockázati instrumentumok piaci árának változásai által vezérelt kockázat, amelyet nem fed le egy másik meglévő prudenciális keret, például az IRRBB vagy a várható hitel/(jump-to-) nemteljesítési kockázat.</p> <p>A CSRBB méri az eszköz változó felárának kockázatát, azonos hitelképességi szintet feltételezve, azaz azt, hogy a hitelkockázati felár hogyan mozog egy adott minősítési/PD-tartományon belül.</p>
Nettó kamatbevétel-mértékek	<p>A várható jövőbeli eredményadott időhorizonton belüli, a kamatlábak változásaiból eredő változásainak mérőszáma, IRRBB esetében; vagy CSRBB esetében a hitelkockázati felár változásaiból. Magában foglalja a kamatbevételeket és kamatkiadásokat.</p>
Nettó kamatbevétel mérőszámai plusz a piaci érték változásai	<p>Nettó kamatbevétel-mértékek az instrumentumok piaci értéke változásainak elszámolása/figyelembevétele után, a számviteli kezeléstől függően, valós érték vagy nGAAP alkalmazásával.</p>
Gazdasági érték mutatói	<p>Az IRRBB esetében a kamatlábérzékeny instrumentumok nettó jelenértékében a kamatlábváltozásokból eredően a hátralévő élettartamuk alatt bekövetkezett változások mérőszámai; vagy CSRBB esetében a hitelkockázati felár változásaira érzékeny instrumentumok nettó jelenértékében a hitelkockázati felár mozgásából eredően a hátralévő élettartamuk során bekövetkező változások. Az EV-értékek az IRRBB esetében a kamatlábérzékeny instrumentumok, míg a CSRBB esetében a hitelfelár-kockázatra érzékeny instrumentumok fennmaradó élettartama alatt bekövetkező értékváltozásokat tükrözik – azaz amíg valamennyi pozíció ki nem fut a mérlegből.</p>
A tőke gazdasági értékének (EVE) mutatói	<p>A gazdasági érték mutatójának egy specifikus formája, ahol a készpénzáramok nem tartalmazzák a tőkét.</p>
Feltételes cash-flow modellezés	<p>Cash-flow-modellezés, amely azt feltételezve készül, hogy a készpénzáramok ütemezése és összege az alkalmazott kamatláb-forgatókönyvtől függ.</p>

Feltétel nélküli cash flow modellezés	Cash flow-modellezés, amely azt feltételezve készül, hogy a készpénzáramok ütemezése és összege független az alkalmazott kamatláb-forgatókönyvtől.
Kifutó mérleg	Olyan mérleg, amely tartalmazza a mérlegen belüli és a mérlegen kívüli tételeket, ahol a meglévő nem kereskedési könyvi pozíciók amortizálódnak, és a kifutó állományokat új üzleti volumen nem helyettesíti.
Dinamikus mérleg	A jövőbeli üzleti elvárásokat/terveket tartalmazó, következetesen az adott forgatókönyvhöz igazított mérleg, amely tartalmazza a mérlegen belüli és a mérlegen kívüli tételeket.
Konstans mérleg	Olyan mérlegen belüli és kívüli tételeket is tartalmazó mérleg, amelyben a teljes méret és az összetétel fenntartása érdekében a lejáró vagy átárazási cash-flow-kat az összeg, az átárazási tulajdonságok és a felárak tekintetében hasonló jellemzőkkel rendelkező új cash flow-kal helyettesítik.
Kiskereskedelem	Természetes személy vagy kkv, amennyiben a kkv a hitelkockázatra vonatkozó sztenderd vagy belső minősítésen alapuló módszer szerint a lakossággal szembeni kitettségi osztályba tartozna, vagy olyan vállalat, amely jogosult az 575/2013/EU rendelet 153. cikkének (4) bekezdésében meghatározott kezelésre, és amennyiben az adott kkv vagy vállalkozás csoportalapon számított összesített betétei nem haladják meg az 1 millió EUR-t.
Tranzakciós betét és számlák	A tranzakciós betétek és a tranzakciós számlák azok a lakossági, lejáráttal nem rendelkező betétek, amelyeken rendszeresen fizetési műveleteket hajtanak végre (pl. ahol rendszeresen jóváírják a fizetéseket), vagy azok a lakossági, lejáráttal nem rendelkező betétek, amelyek még magas kamatkörnyezetben sem kamatoznak.  Az egyéb lakossági betéteket nem tranzakciós számlán tartottnak kell tekinteni.
IRRBB-mérőszámok	A kamatlábak változásaival szembeni érzékenység mérésére alkalmazott, a gazdasági érték (EV) és a nettó kamatbevétel mérőszámai kiegészítve a piaci érték változásaival.
CSRBB-mérőszámok	A piaci hitel/likviditási felárak változásaival szembeni érzékenység mérésére alkalmazott, a gazdasági érték (EV) és a nettó kamatbevétel mérőszámai kiegészítve a piaci érték változásaival.

## 3. Végrehajtás

---

### Az alkalmazás időpontja

8. Ezek az iránymutatások 2023. június 30-tól alkalmazandók, a 4.5. és 4.6. szakasz kivételével, amelyek 2023. december 31-től alkalmazandók.

### Hatályon kívül helyezés

9. A nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő kamatlábkockázat kezeléséről szóló iránymutatások (EBA/GL/2018/02) <sup>4</sup> ezen iránymutatások alkalmazásának kezdőnapjával hatályukat veszítik.

---

<sup>4</sup> Lásd itt.



## 4. Iránymutatások a nem kereskedési könyvi tevékenységekből eredő kamatláb-kockázat kezeléséről és a hitelfelár-kockázat értékeléséről és nyomon követéséről

---

### 4.1 Általános rendelkezések

#### 4.1.1 IRRBB és CSRBB

##### (i) IRRBB

10. Az intézmények az IRRBB-t kezeljék fontos kockázatként, és azt kockázatkezelési és belső tőkeértékelési folyamataikban minden esetben kifejezetten és átfogóan értékeljék.

11. Az intézmények határozzák meg IRRBB-kitettségeiket, és gondoskodjanak azok megfelelő méréséről, nyomon követéséről és ellenőrzéséről. Az intézményeknek kezelniük kell az IRRBB-kitettségeikből eredő kockázatokat, és szükség esetén csökkenteniük kell azokat a kockázatokat, amelyek mind a gazdasági értéküket, mind a nettó kamatbevétel mutatóit és a piaci érték változásait befolyásolják.

##### (ii) CSRBB

12. Az intézményeknek kockázatkezelési folyamataik és belső tőkeértékelési folyamataik során kifejezetten és átfogóan értékelniük és nyomon kell követniük a CSRBB-t.

13. Az intézményeknek azonosítaniuk kell a CSRBB-kitettségeiket, és biztosítaniuk kell azok megfelelő értékelését, nyomon követését és ellenőrzését mind a gazdasági érték, mind a nettó kamatbevétel és a piaci érték változásait tekintve.

##### (iii) Nettó kamatbevétel plusz a piaci érték változásai

14. Ezen iránymutatások alkalmazásában a kamatbevételek és -ráfordítások alapján kell meghatározni azt a nettó kamatbevételt, amelyre a kamatláb- vagy hitelkockázatfelár-mozgások hatását kiszámítják. E célból az intézményeknek figyelembe kell venniük az instrumentumok piaci értékének változásait is – a számviteli kezeléstől (valós érték/nGAAP) függően – vagy az eredménykimutatásban, vagy közvetlenül a saját tőkében (pl. egyéb átfogó jövedelmen keresztül). Az intézményeknek figyelembe kell venniük rövid és középtávon az eredmény és a tőke kamatláb- vagy hitelkockázatfelár-mozgásokból eredő növekedését vagy csökkenését.

15.A nettó kamatbevétel változásának a sokk- vagy stresszforatókönyv szerint várható nettó kamatbevétel és az alapforatókönyv szerinti várható nettó kamatbevétel különbözetének kell lennie.<sup>5</sup> Az instrumentumok piaci értékének változása (valós érték/nGAAP) a sokk- vagy stresszforatókönyv szerint várható piaci érték és az alapforatókönyv szerint várható piaci érték közötti különbség az értékelt időhorizont végén.

#### **4.1.2 Egyéb szempontok, arányosság**

16.Az iránymutatások végrehajtása során az intézményeknek arányos módon kell azonosítaniuk az IRRBB-vel és a CSRBB-vel szembeni meglévő és jövőbeli kitétségeiket, a nem kereskedési könyvi pozícióik szintjétől, összetettségétől és kockázatoságától függően, figyelembe véve üzleti modelljüket, stratégiáikat és azt az üzleti környezetet, amelyben működnek vagy működni kívánnak.

17.Az IRRBB-nek és a CSRBB-nek való meglévő és jövőbeli kitétségük értékelése alapján az intézményeknek figyelembe kell venniük az iránymutatások 4.1. szakaszában, valamint az IRRBB-vel (4.2.2. szakasz), az IRRBB és a CSRBB irányítási stratégiájával (4.2.3. és 4.5.2. szakasz), az IMS által végzett IRRBB-méréssel (4.3. szakasz) és a CSRBB nyomon követésével (4.6. szakasz) kapcsolatos tőkeazonosításról, számításról és allokációról szóló szakaszokban meghatározott elemeket és elvárásokat, és azokat az IRRBB-vel és a CSRBB-vel szembeni meglévő és jövőbeli kitétségekkel arányos módon kell végrehajtaniuk.

18.Az IRRBB-nek és a CSRBB-nek való jelenlegi és jövőbeli kitétség mellett az iránymutatások végrehajtásakor az intézményeknek figyelembe kell venniük a fejlettség általános szintjét és a kockázatkezelés belső megközelítéseit is annak biztosítása érdekében, hogy az IRRBB és a CSRBB kezelésére szolgáló módszereik, eljárásaik és rendszereik összhangban legyenek a kockázatkezelésre vonatkozó általános megközelítésükkel, valamint az egyéb kockázatok kezelése céljából alkalmazott egyedi megközelítéseikkel, folyamataikkal és rendszereikkel.

## **4.2 Az IRRBB azonosítása és kezelése**

### **4.2.1 Az IRRBB hatóköre**

19.Az intézményeknek az IRRBB-vel szembeni kitétségek értékelésével és kezelésével összefüggésben a banki könyvben szereplő valamennyi kamatlábérzékeny instrumentumot figyelembe kell venniük, beleértve az eszközöket, a kötelezettségeket, a származtatott kamatügyleteket, a kamatlábra hivatkozó nem kamatderivatívákat és más mérlegen kívüli tételeket (például hitelnyújtási kötelezettségvállalásokat).

---

<sup>5</sup> Az EVE szempontjából a saját tőke gazdasági értéke változásának a saját tőke sokk- vagy stresszforatókönyv szerinti várható gazdasági értéke és az alapforatókönyv szerint a saját tőke várható gazdasági értéke közötti különbségnek kell lennie.

20. Az intézmények a (céltartalékok nélkül számított) nemteljesítő kitettségeket<sup>6</sup> a várható cash flow-kat és azok időzítését tükröző kamatlábérzékeny instrumentumként vegyék figyelembe.
21. A (10) bekezdés sérelme nélkül, az 575/2013/EU rendelet 94. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kis méretű kereskedési könyvi tevékenységet is figyelembe kell venni, kivéve, ha a kamatláb kockázatot egy másik kockázati mérőszám tartalmazza.

#### **4.2.2 Tőkeazonosítás, -számítás és -allokáció az IRRBB alkalmazásában**

22. A belső tőke megfelelés összegeinek, típusainak és felosztásainak a 2013/36/EU irányelv 73. cikke szerinti értékelése során az intézmények a belső értékelési rendszereik kimenetei alapján állapítsák meg, hogy az IRRBB, a kulcsfontosságú feltevéseket és a kockázati korlátokat is figyelembe véve, hogyan járul hozzá a belső tőke megfelelés általános értékeléséhez. A tőke általános szintjének arányosnak kell lennie az intézmény ténylegesen mért (az IRRBB is tartalmazó) kockázatának szintjével és az intézmény kockázatvállalási hajlandóságával is, és a tőke általános szintjét az intézmény dokumentálja megfelelően a tőke megfelelés belső értékelési eljárásáról szóló (ICAAP) jelentésében.
23. Az intézményeknek bizonyítaniuk kell, hogy belső tőkéjük arányban áll az IRRBB szintjével, figyelembe véve az intézmény gazdasági értékében bekövetkező potenciális változásoknak és a nettó kamatbevétel jövőbeli mérőszámainak plusz a kamatlábak változásaiból eredő piaci érték változásoknak a belső tőkére gyakorolt hatását. Az intézményeknek a belső tőkeigény meghatározás során értékelniük kell az IRRBB kockázati mérőszámait, különös tekintettel arra, hogy az IRRBB mérőszámai egymást kiegészítő módon mérik fel a kockázatot (pl. eltérő időhorizontból származó IRRBB-t vesznek figyelembe). Az intézményektől nem várható el, hogy kétszeresen számítsanak be belső tőkeigényt a gazdasági érték és a nettó kamatbevétel mérőszámai és a piaci érték változásai tekintetében, mindazonáltal a belső tőkeallokációs módszertannak figyelembe kell vennie az IRRBB kockázati mérőszámokat, és kifejezetten értékelnie kell azok belső tőkére gyakorolt lehetséges hatását.
24. Az IRRBB-hez szükséges belső tőke mennyiségéről a tőke megfelelés belső értékelési eljárása szerint készített elemzésben az intézményeknek figyelembe kell venniük:
- (a) a kamatlábak kedvezőtlen mozgása miatt a gazdasági értéket veszélyeztető kockázatokra való tekintettel tartott belső tőkét; és
  - (b) a kamatváltozásoknak a jövőbeli nettó kamatbevételre és a piaci érték változásokra gyakorolt hatásából eredő belső tőkeszükségletet, valamint az ebből eredő belső tőkepufferszintekre gyakorolt hatásokat.
25. Az intézményeknek nem csupán az IRRBB-vel kapcsolatos tőke megfelelés felügyeleti értékeléseire, illetve a felügyelet által végzett kiugróérték-teszt eredményére kell támaszkodniuk, hanem kockázatvállalási hajlandóságuk, kockázati szintjük és kockázatkezelési

---

<sup>6</sup> A 680/2014/EU rendelet V. mellékletében meghatározott nemteljesítő kitettségek.

szabályzatuk alapján saját tőkeallokációs módszereket kell kidolgozniuk és alkalmazniuk. A tőke megfelelő szintjének meghatározásakor az intézményeknek a szükséges tőke mennyiségét és minőségét egyaránt figyelembe kell venniük.

26. Az IRRBB-t vizsgáló tőkemegfelelés-értékelésnek a következőket kell figyelembe vennie:

- (a) az IRRBB kitettségekre vonatkozó belső határértékek méretét és futamidejét, és hogy ezeket a korlátokat a tőkeszámítás időpontjában elérik-e, vagy sem;
- (b) a kamatlábak jövőbeni szintjére vonatkozó belső elvárások kihasználására irányuló nyitott pozíciók fedezésének a várható költségét;
- (c) az IRRBB belső mérőszámainak a fontos, illetve tökéletlen modellezési feltevésekre való érzékenységét
- (d) a sokk- és a stresszforogatókönyvek hatását az eltérő kamatláb indexek alapján árazott pozíciókra (báziskockázat);
- (e) a gazdasági értékre és a nettó kamatbevételre és a piaci érték változásaira gyakorolt hatást a különböző pénznemekben lévő, eltérő pozíciók esetében;
- (f) a beágyazott veszteség és a beágyazott nyereség hatását;
- (g) a tőkének a csoport prudenciális konszolidációs körébe tartozó jogalanyok között a kockázatoknak megfelelő elosztását, továbbá a teljes tőke konszolidált alapon számított megfelelőségét;
- (h) a mögöttes kockázatokat irányító tényezőket; és
- (i) azokat a körülményeket, amelyek között a kockázat felmerülhet.

27. Az IRRBB-re vonatkozó tőkemegfelelési számításokeredményeit az intézménynek a tőkemegfelelés belső értékelési eljárása során kell figyelembe vennie, és ezek jelenjenek meg az egyes üzletágak tőkéjének értékelésében.

28. Az IRRBB-re tartott belső tőke összegének meghatározásához az intézményeknek mérési rendszereket, valamint az intézmény kockázati profiljához igazított kamatláb sokk- és stresszforogatókönyveket kell alkalmazniuk annak számszerűsítése érdekében, hogy kedvezőtlen feltételek mellett milyen mértéket érhetnek el az IRRBB hatásai.

29. A gazdasági tőkemodell működtető intézményeknek gondoskodniuk kell arról, hogy az IRRBB-re tartott belső tőkét az általános gazdasági tőkeallokáció megfelelően figyelembe vegye, a diverzifikációra vonatkozó feltevések dokumentáltak legyenek, illetve ezek megbízhatóságát és stabilitását az egyes intézmények és azok piaci szempontjából megfelelő visszamenőleges adatok alapján ellenőrizték. A belső gazdasági tőkeköltségek visszaallokálhatók az üzleti

területekhez és termékekhez annak biztosítására, hogy az üzleti területek /termékek teljes költségéről megfelelő tájékoztatást kapjanak a kezelésükért felelős személyek.

30. Annak mérlegelésekor, hogy az IRRBB miatt kell-e belső tőkétallokálni a nettó kamatbevétel-mértékekre és a piaci érték változásokra, az intézményeknek a következőket kell figyelembe venniük:

- (a) a nettó kamatbevételnek a teljes nettó bevételhez viszonyított jelentőségét, és a nettó kamatbevétel évről évre megfigyelhető változékonyságát;
- (b) a nettó kamatbevételnek a különböző forgatókönyvek esetében elérhető tényleges szintjeit (azaz, hogy a kamat felárak elegendőek -e ahhoz, hogy ellensúlyozzák a kamatláb-pozíciókból és a forrásköltségek változásaiból eredő volatilitás hatásait);
- (c) tényleges veszteségek felmerülésének lehetősége stresszhelyzetben vagy a piaci környezet változásai miatt – pl. amikor szükségessé válhat azon pozíciók felszámolása, amelyeket hosszú távú befektetésnek szánnak a nettó kamatbevétel mértékek és a piaci érték változásainak stabilizálása érdekében;
- (d) a nem kereskedési könyvben szereplő, az eredménykimutatásban vagy közvetlenül a saját tőkében (pl. az egyéb átfogó jövedelemmel szemben) kimutatandó eredmény hatással rendelkező kamatláb-érzékeny instrumentumok (például a származtatott kamatügyletek) relatív fontosságát; és
- (e) a nettó kamatbevétel mértékeknek és a piaci értéknek az ingadozása, a nettó kamatbevétel-mértékek és a piaci értékváltozások erőssége és stabilitása, valamint a normál üzleti tevékenységek kapcsolódó szükséges jövedelem szintje. A magas IRRBB szinttel rendelkező intézmények, amelyek a piaci forgatókönyvek megfelelően széles körének alkalmazása mellett veszteségeket szenvednek, a szokásos osztalékfelosztás visszafogásával vagy az üzleti műveletek csökkenésével biztosítják, hogy elegendő tőkével rendelkezzenek ahhoz, hogy ellenálljanak e forgatókönyvek kedvezőtlen hatásainak.

31. Az intézményeknek figyelembe kell venniük a belső tőkepuffer-korrekciókat, amennyiben stressztesztjük eredményei a nettó kamatbevétel-mértékek és a piaci érték változások (és ezáltal a tőketermelési kapacitás csökkenése) negatív hatásokat jeleznek.

#### **4.2.3 IRRBB irányítási stratégia**

32. Az IRRBB-re vonatkozó stratégia, beleértve az IRRBB kockázati étvágyciklusát és kezelést is, az átfogó stratégia részeként jelenik meg, különös tekintettel a stratégiai célkitűzésekre és a kockázati célkitűzésekre, amelyeket a vezető testületnek a 2013/36/EU irányelv 88. cikk (1) bekezdés a) pontjának (2) bekezdése szerint jóvá kell hagynia.

33. Az intézmény IRRBB-vel kapcsolatos kockázattalállási hajlandóságát a változó kamatlábak mindkét IRRBB-mértékre gyakorolt elfogadható hatásaként fejezze ki a limitek rendszerében. A részkockázatot, báziskockázatot vagy opciós kockázatot tekintve jelentős kitétséggel

rendelkező intézményeknek az IRRBB minden egyes itt említett lényeges altípusa tekintetében meg kell határozniuk kockázatvállalási hajlandóságukat.

34. Az átfogó IRRBB-stratégiának tartalmaznia kell az arra vonatkozó döntést is, hogy az üzleti modell milyen mértékben támaszkodik arra, hogy a „hozamgörbe meredekségének kihasználásával” nettó kamatbevételt generáljon – azaz a viszonylag hosszú átárazási periódusú eszközök finanszírozása a viszonylag rövid átárazási periódusú kötelezettségekkel történik. Amennyiben az üzleti modell erősen támaszkodik erre a nettó kamatbevétel forrásra, a vezető testületnek ismertetnie kell az IRRBB-re vonatkozó stratégiáját, és azt, hogyan tervezi túlélni azokat az időszakokat, amelyekben a hozamgörbe lapos vagy negatív.
35. Az intézményeknek megfelelően értékelniük kell az új termékek felhasználására, új tevékenységek felvételére, kockázatvállalási vagy fedezeti stratégiák alkalmazására vonatkozó javaslatokat, így gondoskodva a termékkel vagy a tevékenységgel kapcsolatos IRRBB kezeléséhez szükséges források azonosításáról, a javasolt tevékenységek és az intézmény általános kockázatvállalási hajlandósága közötti összhangról és a javasolt termék vagy tevékenység kockázatainak azonosítására, mérésére, nyomon követésére és ellenőrzésére vonatkozó eljárások meghatározásáról. Az intézményeknek gondoskodniuk kell arról, hogy ezen új termékek és tevékenységek esetében az érintettek világosan értsék az IRRBB jellemzőit.
36. Az IRRBB kitettség mérséklésére származtatott pénzügyi eszközöket használó intézményeknek rendelkezniük kell a szükséges tudással és szakértelemmel. Minden egyes intézménynek igazolnia kell, hogy tisztában van a származtatott kamatlábügyletek fedezeti célú felhasználásának következményeivel.
37. Az IRRBB méréséhez ügyfélviselkedési modelleket alkalmazó intézményeknek rendelkezniük kell a szükséges ismeretekkel és szakértelemmel. Minden intézmény legyen képes igazolni, hogy az ügyfélköre viselkedésének modellezéséből levont megállapításokat érti.
38. Az intézményeknek a fedezeti tevékenységekre vonatkozó döntések meghozatalakor tisztában kell lenniük a számviteli politikák következményeivel, azonban a kockázatkezelési megközelítést nem határozhatja meg a számviteli kezelés.
39. A konszolidációt végző intézményeknek gondoskodniuk kell az IRRBB kezelésére vonatkozó belső irányítási rendszerek és folyamatok következetességéről és arról, hogy ezek mind konszolidált, mind szubkonszolidált szinten jól integráltak legyenek.

#### **4.2.4 IRRBB kockázatkezelési keretrendszer és felelősségi körök**

40. Tekintettel arra, hogy az intézményeknek a 2013/36/EU irányelv 74. és 88. cikke szerint belső irányítási rendszerrel kell rendelkezniük, az IRRBB vonatkozásában gondoskodniuk kell az alábbiakról:

- (a) Az IRRBB kezelés keretrendszere, illetve a kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozó keret ellenőrzéséért a felelősség végső soron a vezető testületet terheli, amely egyben a kockázatok megfelelő fedezése érdekében felel a belső tőke összegéért, típusáért és elosztásáért is. A vezető testület határozza meg az intézmény IRRBB-re vonatkozó átfogó stratégiáját, és jóváhagyja az arra vonatkozó politikákat és folyamatokat. A vezető testület azonban a 42. bekezdésben részletesebben meghatározott feltételek mellett az IRRBB nyomon követésének és kezelésének feladatát átadhatja a felső vezetésnek, szakértő személyeknek vagy az eszköz-forrás gazdálkodási bizottságnak.
- (b) Az intézmény rendelkezzen az IRRBB-t kezelő keretrendszerrel, amely egyértelmű felelősségi köröket állapít meg, és limitrendszerből, politikából, folyamatokból és belső kontrollokból áll, beleértve a keret hatékonyságának rendszeres és független ellenőrzését és értékelését.
- (c) Az IRRBB értékeléséhez használt rendszerek, eljárások és mechanizmusok átfogóak és arányosak az üzleti modellben rejlő kockázatok jellegével, nagyságrendjével és összetettségével, valamint az intézmény tevékenységeivel.

41.A vezető testület felelőssége különösen az alábbiakra terjedjen ki:

- (a) A IRRBB-vel szembeni kitétség jellegének és szintjének megértése. A vezető testületnek biztosítania kell, hogy az IRRBB-vel kapcsolatos kockázatvállalási hajlandóságra vonatkozóan az intézmény üzleti stratégiái tekintetében álljon egyértelmű iránymutatás rendelkezésre.
- (b) Annak megállapítása, hogy a jóváhagyott stratégiákkal és politikákkal összhangban megfelelő lépéseket tesznek az IRRBB azonosítására, mérésére, monitorozására és ellenőrzésére. E tekintetben a vezető testület vagy annak megbízottja felel az alábbiak megállapításáért:
  - i. az IRRBB-re vonatkozó megfelelő limitek, beleértve a kivételes esetekhez szükséges egyedi eljárások és jóváhagyások meghatározását, valamint az említett határértékek betartásának biztosítását;
  - ii. az IRRBB mérésére, a pozíciók és a teljesítmény értékelésére szolgáló rendszerek és szabványok, beleértve a kamatlábsokk-, a paraméterek és a stresszforatókönyvek, illetve az intézményi IRRBB elemzését megalapozó alapfeltevések frissítésére vonatkozó eljárásokat;
  - iii. az IRRBB átfogó jelentéstételi és felülvizsgálati folyamata; és
  - iv. hatékony belső kontrollok és vezetői információs rendszerek (VIR-ek).



- (c) A jelentős fedezeti vagy kockázatvállalási kezdeményezések jóváhagyása a végrehajtást megelőzően. A kockázatnak a kereskedési és a nem kereskedési könyv közötti belső átvezetéséhez kapcsolódó pozíciók legyenek megfelelően dokumentáltak.
  - (d) Az IRRBB kezelésére vonatkozó politikák, eljárások és limitek jóváhagyásának, végrehajtásának és felülvizsgálatának ellenőrzése. Az intézményi IRRBB-vel szembeni kitétség szintjéről és annak változásairól a vezető testület rendszeresen (legalább negyedévente) kapjon tájékoztatást.
  - (e) Annak biztosítása, hogy az IRRBB mérési módszereinek validálása és a megfelelő modellkockázat értékelése olyan hivatalos politikai folyamat részét képezi, amely a vezető testületnek vagy megbízottjainak felülvizsgálatát és jóváhagyását igényli.
  - (f) Az IRRBB monitorozása és ellenőrzése terén dolgozó munkatársak tevékenységének megértése és értékelése a vezető testület által jóváhagyott politikákkal összhangban, az időszerű és kellően részletes információk rendszeres felülvizsgálata alapján.
  - (g) Az intézmény IRRBB-re vonatkozó stratégiáinak, valamint a piaci, likviditási, hitel- és működési kockázatokkal való lehetséges kapcsolódásainak a megértése, amelyhez azonban nem szükséges, hogy a vezető testület minden tagja a terület szakértője legyen. Néhány tag rendelkezzen elegendő technikai ismerettel, és a vezető testületnek készített jelentésekről folytasson vitát. Az intézmény állapítsa meg, hogy a vezető testület tagjainak feladata biztosítani, hogy a felső vezetés rendelkezzen az IRRBB megértéséhez szükséges szakértelemmel, az IRRBB kezelése pedig kapjon megfelelő erőforrásokat.
42. Az intézményeknél működjenek olyan rendszerek és eljárások, amelyek révén a vezető testület átruházhatja az IRRBB ellenőrzésének, illetve kezelésének feladatát, ideértve többek között az alábbiakat:
- (a) A vezető testület azonosítsa azokat a személyeket vagy bizottságokat, amelyekre a vezető testület feladatait az IRRBB-re vonatkozó politikák és gyakorlatok kidolgozása céljából átruházták, mint például a felső vezetést, a szakértői egyéneket vagy az ALCO-t, és azok feladatait a vezető testületnek egyértelműen meg kell határoznia.
  - (b) A vezető testület az IRRBB kezelésének folyamatán belül gondoskodjon a felelősségi körök megfelelő elkülönítéséről. Az IRRBB-t azonosító, mérő, monitorozó és ellenőrző funkciókon belül legyenek egyértelműen meghatározott felelősségi körök, a funkciók legyenek függetlenek az IRRBB-t vállaló funkcióktól, és az IRRBB-kitétségeket közvetlenül a vezető testületnek vagy megbízottjainak jelentsék.
  - (c) Az intézmény gondoskodjon arról, hogy a vezető testület megbízottjai egyértelmű hatáskör alapján eljárhassanak az IRRBB vállalásáért felelős területek felett. A megbízottak iránymutatásait az említett egységekhez továbbító kommunikációs legyen egyértelmű.



- (d) A vezető testület intézkedjen annak érdekében, hogy az intézmény szervezeti struktúrája a megbízottjai számára tegye lehetővé feladataik ellátását, és segítse elő a hatékony döntéshozatalt és irányítást. E tekintetben az ALCO-nak vagy megfelelőjének rendszeresen össze kell ülnie, és összetételének tükröznie kell az IRRBB-hez kapcsolódó minden egyes fő osztályt. A vezető testületnek elő kell mozdítania az IRRBB-t kezelő folyamattal kapcsolatosan a saját tagjai és megbízottjai, illetve a megbízottjai és az intézmény egyéb tagjai között folytatott megbeszéléseket. A vezető testületnek biztosítania kell továbbá, hogy a kockázatkezelés és stratégiai tervezés területei között folyó rendszeres kommunikáció megkönnyítse a jövőbeli üzleti tevékenységből eredő kockázat monitorozását.

#### **4.2.5 IRRBB kockázatvállalási hajlandóság és limitek**

43. Az intézményeknek az IRRBB-vel kapcsolatos kockázatvállalási hajlandóságukat különösen a következők tekintetében kell kifejezésre juttatniuk:

- (a) Az intézmények rendelkezzenek egyértelműen meghatározott és a vezető testület által jóváhagyott kockázatvállalási nyilatkozatokkal, amelyeket átfogó kockázatvállalási keretek között, azaz az IRRBB korlátozására és ellenőrzésére vonatkozó politikák és eljárások alapján hajtanak végre.
- (b) Kockázatvállalási hajlandóságuk keretének:
- a. el kell határolnia az átruházott hatásköröket, a felelősségi köröket és az elszámoltathatóságot az IRRBB kezelésére vonatkozó döntések tekintetében;
  - b. fel kell sorolnia az IRRBB számára engedélyezett eszközöket, fedezeti stratégiákat és kockázatvállalási lehetőségeket.
- (c) A kockázatvállalási hajlandóság meghatározásakor az intézményeknek figyelembe kell venniük azokat a nettó kamatbevétel-kockázatokat, amelyek a nem kereskedési könyvben szereplő ügyletek számviteli kezelésének következményeként merülhetnek fel. Az eredményt veszélyeztető kockázatok ne korlátozódjanak a kamatbevételekre és kiadásokra: célszerű külön figyelembe venni az olyan eszközök piaci értékére vonatkozó kamatlábváltozások hatásait, amelyeket az elszámolás módjától függően az eredménykimutatásba vagy (egyéb átfogó jövedelemként) közvetlenül a saját tőkébe állítanak be. Az intézmények különösen az kamatsokk- és stresszforogatókönyvekben vegyék figyelembe a valós értéken értékelt eszközökbe ágyazott opcionálisokhoz kapcsolódó eredményre gyakorolt hatásokat. Az intézmények emellett vegyék figyelembe azt is, milyen hatása lehet az eredménykimutatásban a származtatott fedezeti kamatügyleteknek, ha azok hatékonyságát a kamatlábak változásai rontják.

44. Az intézmények vezessenek be olyan limiteket, amelyek célja, hogy az IRRBB-vel szembeni kitétségek az intézmény kockázatvállalási hajlandóságával és az IRRBB mérésére vonatkozó általános megközelítésével összhangban maradjanak, különösen a következőket:

- (a) Az olyan összevont kockázati limiteket, amelyek világosan jelzik az IRRBB vezető testület számára elfogadható összegét, konszolidált alapon, illetve adott esetben az egyes leányvállalatok szintjén.
- (b) A limitek a kamatlábak és a hozamgörbék változásainak konkrét forgatókönyveire, például azok növekedésére vagy csökkenésére vagy a hozamgörbe alakváltozására vonatkozhatnak. A limitek kialakítása során alkalmazott kamatlábmozgások a kamatlábak historikus volatilitását és a vezetés által az említett kockázati kitétségek enyhítésére előírt időt figyelembe véve fejezzenek ki kellően kedvezőtlen sokk- és stresszhelyzeteket.
- (c) A szabályzatban rögzített limitek igazodjanak az intézmény jellegéhez, méretéhez, összetettségéhez, tőkemegfeleléséhez és ahhoz, hogy az intézmény mennyire képes a kockázatokat mérni és kezelni.
- (d) Az intézmény tevékenységeinek és üzleti modelljének jellegétől függően egyedi üzleti egységekre, portfóliókra, instrumentumtípusokra, egyedi instrumentumokra vagy az IRRBB olyan lényeges altípusaira vonatkozóan is meghatározható részlimitek, mint a részkockázat, a báziskockázat és az opciós kockázat.
- (e) Olyan rendszereket kell felállítani, amelyek biztosítják, hogy a vezető testület vagy annak megbízottjai által meghatározott limiteket valószínűleg túllépő pozíciókra a vezetés azonnal felfigyel, és a limit túllépést haladéktalanul magasabb szintre terjeszti fel. Világos szabályok határozzák meg, hogy ki kapjon tájékoztatást, hogyan történjen a kommunikáció, és milyen intézkedésekkel reagáljanak.
- (f) A kockázati mutatókról tanácsos legalább negyedéves gyakorisággal beszámolni a vezető testület vagy megbízottjai számára, és ennek során érdemes a jelenlegi kitétséget a szabályzatban rögzített limitekkel összevetni.

45. A származtatott és hasonló termékekre épülő fedezeti stratégiák alakulását nyomon követő és a piaci értéken elszámolt eszközök értékelésének kockázatait ellenőrző keretet kell működtetni.

#### **4.2.6 Az IRRBB-vel kapcsolatos kockázati politikák, folyamatok és kontrollok**

##### **Kockázati politikák és folyamatok**

46. Az IRRBB-re vonatkozó átfogó stratégia alapján a vezető testület alakítson ki megalapozott kockázati politikákat, folyamatokat és rendszereket, melyek biztosítják:
- (a) az IRRBB mérésére és értékelésére használt forgatókönyvek aktualizálására szolgáló eljárások kialakítását;
  - (b) az IRRBB mérésére és értékelésére vonatkozó megközelítés és a kapcsolódó feltevések, köztük az IRRBB-hez allokált belső tőke megfeleléségét és arányosságát;

- (c) a használt modellek feltevéseinek rendszeres felülvizsgálatát és szükség esetén azok módosítását;
- (d) a pozíciók értékelésére és a teljesítmény mérésére vonatkozó követelmények meghatározását;
- (e) a megengedett fedezeti stratégiák és fedezeti instrumentumok megfelelő dokumentálását és ellenőrzését; és
- (f) az IRRBB-kitettségek kezelésére vonatkozó felelősségi és feladatkörök meghatározását.

47.A politikák legyenek kellően indokoltak, megalapozottak és dokumentáltak, és az IRRBB valamennyi, az intézmény egyedi körülményei szempontjából fontos összetevőjével foglalkozzanak. Az arányosság elvének sérelme nélkül az IRRBB-re vonatkozó politikák a következőket tartalmazzák:

- (a) A „nem kereskedési könyv” és a „kereskedési könyv” közötti határvonal alkalmazása. A banki könyv és a kereskedési könyv közötti belső kockázátátadás legyen megfelelően dokumentált, és az IRRBB általános, a származtatott kamatügyletek miatt szükséges monitorozása ezekre az átadásokra is terjedjen ki.
- (b) A gazdasági érték részletesebb meghatározása és annak az eszközök és kötelezettségek értékelésére használt módszerrel való összhangja (pl. a jövőbeni cash flow-k diszkontált értéke és a jövőbeli nettó kamatbevétel diszkontált értéke alapján) belső használatra.
- (c) A nettó kamatbevétel mérőszámainak részletesebb meghatározása a piaci érték változásaival együtt, valamint annak összhangja az intézmény belső használatra elfogadott pénzügyi tervek és pénzügyi előrejelzések kidolgozására vonatkozó megközelítésével.
- (d) Az IRRBB-re vonatkozó belső számításokban használt különböző kamatlábsokkok nagysága és formája;
- (e) Feltételes vagy feltétel nélküli cash-flow modellezési megközelítések alkalmazása.
- (f) A „már folyamatban lévő ügyletek”<sup>7</sup> kezelése (beleértve az esetleges kapcsolódó fedezeti ügyleteket);
- (g) A több devizában fennálló kamatlábkitettségek összesítése.
- (h) A különböző kamatlábindexekből eredő báziskockázat mérése és kezelése.

---

<sup>7</sup> A már folyamatban lévő kintlévőség (pl. ahol egy elfogadott hitel esetén az ügyfél választhat, hogy a hitelt lehívja-e vagy sem) ténylegesen olyan jogot biztosít, amelyet az ügyfél akkor fog gyakorolni, amikor a piaci körülmények az intézmény számára éppen a legkedvezőtlenebbek (negatív konvexitás). A már folyamatban lévő kintlévőségek kezelése a beérkezett kérelmekre vonatkozó pontos adatokra és a várható lehívások modellezésére épül.

- (i) A nem kereskedési könyv nem kamatozó eszközei és forrásai (beleértve a tőkét és a tartalékokat) szerepelnek-e az IRRBB-t mérő ICAAP számításokban.
- (j) A folyószámlák és megtakarítási számlák viselkedésalapú kezelése (azaz a szerződés szerint rövid, de viselkedés alapján hosszú lejáratú kötelezettségek esetén feltételezett lejáratok).
- (k) Az eszközökbe és forrásokba beágyazott viselkedési és automatikus opciókból származó IRRBB mérése, beleértve a konvexitás hatásait és a nemlineáris kifizetési profilokat.
- (l) A mérési számítások során alkalmazott granularitás foka (pl. időintervallumok használata).
- (m) A kereskedelmi felárak belső meghatározása és a kereskedelmi felárak belső kezelésére vonatkozó megfelelő módszertan.

48. Az IRRBB-re vonatkozó összes politikát rendszeresen, legalább évente tanácsos felülvizsgálni, és szükség szerint módosítani.

49. Annak biztosítása érdekében, hogy az intézménynél az IRRBB kezelésének politikái és eljárásai megfelelőek és megalapozottak maradjanak, a vezető testület, illetve annak megbízottjai a rendszeres jelentések eredményeinek fényében vizsgálják felül azokat.

50. A vezető testület, illetve annak megbízottjai biztosítsák, hogy az IRRBB-vel kapcsolatos elemzési és kockázatkezelési tevékenységeket az intézmény tevékenységeinek jellegével és kiterjedtségével összhangban megfelelő és hozzáértő, technikai ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező munkatársak végezzék.

### **Belső kontrollok**

51. Az IRRBB ellenőrzésének politikái és eljárásai tekintetében az intézmények rendelkezzenek megfelelő jóváhagyási folyamatokkal, kitettségi limitekkel, felülvizsgálatokkal és egyéb olyan mechanizmusokkal, amelyek megalapozott biztosítják a kockázatkezelési célkitűzések elérését.

52. Az intézmények rendszeresen vizsgálják felül belső ellenőrzési rendszereiket és kockázatkezelési folyamataikat, és győződjenek meg arról, hogy a munkatársak valóban betartják-e a megállapított politikákat és eljárásokat. E felülvizsgálatok foglalkozzanak az ellenőrzések hatékonyságát befolyásolni képes összes jelentős változással is, így a piaci feltételek, a munkatársak, a technológia változásaival és a kitettségi limiteknek való megfelelés terén bekövetkezett változásokkal, továbbá a limitek túllépése esetére gondoskodjanak a megfelelő eskalációs eljárásokról. A felülvizsgálatokat és értékeléseket a felülvizsgálat tárgyát képező funkciótól független személyek vagy egységek rendszeresen végezzék. Ahol a belső kontrollok felülvizsgálata vagy javítása indokolt, belső felülvizsgálati mechanizmust célszerű létrehozni, annak érdekében, hogy a felülvizsgálat, illetve a javítás időben megtörténjen.

53. Az intézmények az IRRBB-t azonosító, mérő, monitorozó és ellenőrző folyamataikat független ellenőrzési funkció keretében ellenőriztessék, akár belső ellenőrzéssel, akár külső

könyvvizsgálóval. Ilyen esetekben a belső ellenőrzés, illetve a külső könyvvizsgáló vagy az egyéb egyenértékű külső fél által készített jelentést az érintett illetékes hatóságok számára is célszerű elérhetővé tenni.

#### **Az IRRBB-vel kapcsolatos informatikai rendszerek és adatminőség**

54. Az intézmény által a banki műveletek elvégzésére, feldolgozására és nyilvántartására, valamint az IRRBB-kitettségek azonosítására, mérésére és összesítésére, illetve a jelentések előállítására használt informatikai rendszerek és alkalmazások legyenek alkalmasnak az IRRBB megfelelő időben történő és pontos kezelésének támogatására. Konkrétan a rendszerek:

- (a) Rögzítsék az intézmény összes lényeges IRRBB-kitettségére, például a rés-, a bázis- és az opciós kockázati kitettségekre vonatkozó kamatláb-kockázati adatokat. Ez az IRRBB-kitettségek fő forrásainak azonosítása, mérése és összesítése érdekében támogassa az intézmény mérési rendszerét.
- (b) Legyenek képesek az intézmény által végrehajtott minden ügylet teljes körű, egyértelmű rögzítésére, figyelembe véve azoknak az IRRBB-vel kapcsolatos jellemzőit.
- (c) Igazodjanak az IRRBB-t eredményező ügyletek összetettségéhez és számához.
- (d) Legyenek kellően rugalmasak ahhoz, hogy megfelelő számú IRRBB-vel kapcsolatos sokk-, stressz- és egyéb forgatókönyvet tudjanak kezelni.
- (e) Az intézmények számára tegyék lehetővé annak teljes körű mérését, értékelését és ellenőrzését, hogy az egyes ügyletek hogyan járulnak hozzá a teljes kitettséghez.
- (f) A 4.3.3. és a 4.3.4. szakaszban ismertetett kamatlábsokk- és stressz-forgatókönyvek alapján ki tudja számítani az IRRBB-vel kapcsolatos mérőszámokat (azaz a gazdasági értéket és a nettó kamatbevételt mérő mérőszámokat plusz a piaci érték változásait), valamint az illetékes hatóságaik által előírt egyéb IRRBB-mértékeket.
- (g) Legyenek kellően rugalmasak ahhoz, hogy a felügyelet által az intézmények belső kockázatra vonatkozó feltevéseire vonatkozóan előírt korlátozások beépülhessenek a rendszerekbe.

55. A rés-, a bázis- és az opciós kockázat mérhetővé tétele érdekében az informatikai és ügyleti rendszer legyen képes a termékek átárazási profiljának, kamatláb-jellemzőinek (köztük a feláraknak) és az opciókkal kapcsolatos jellemzőknek a rögzítésére. Konkrétan az ügyleti rendszer legyen képes részletes információkat gyűjteni egy-egy ügylet, kamatláb-típus vagy index átárazási napjáról/napjairól, az esetleges opcionalitásról (ideértve az előtörlesztést és az idő előtti visszaváltást), valamint az ilyen opciók gyakorlásához fűződő díjakról. Az IRRBB mérésére használt rendszerek legyenek képesek az összes termék ilyen kamatláb-kockázattal összefüggő jellemzőinek rögzítésére. A rendszerek tegyék lehetővé továbbá az egyes IRRBB-eszközök és -portfóliók hatásainak szétválasztását a nem kereskedési könyv kockázati szintjén.

56. Az ügyleti rendszer különösen az összetett, strukturált termékek esetében legyen képes információkat gyűjteni azok különálló részeiről, és rögzíteni az IRRBB-vel kapcsolatos termékjellemzőket (pl. a bizonyos jellemzők, úgymint átárazási nap vagy opcionális elemek szerint csoportosított eszközök és források jellemzőit). Az intézmény biztosítsa, hogy az informatikai rendszer képes legyen kezelni az új termékek bevezetését.
57. Az informatikai rendszerekre vonatkozóan legyenek érvényben megfelelő szervezeti kontrollmechanizmusok az IRRBB-vel foglalkozó számítógépes rendszerek és alkalmazások által használt adatok sérülésének megelőzése, valamint az ilyen alkalmazások által használt kódolás változásainak ellenőrzése céljából, különösen az alábbiak biztosítása érdekében:
- (a) az IRRBB modelljeinek bemenő adataként használt adatok megbízhatósága és a feldolgozást végző rendszerek integritása;
  - (b) az informatikai rendszerben bekövetkező hibák, köztük az adatok feldolgozása és összesítése során bekövetkező hibák számának minimalizálása; és
  - (c) piaci zavarok vagy visszaesések esetén a megfelelő intézkedések megtétele.
58. A kockáztérkések megbízható piaci és belső adatokon alapuljanak. Az intézmények vizsgálják meg a kamatlábak historikus adatbázisának létrehozásához használt külső információforrások minőségét és az adatbázisok aktualizálásának gyakoriságát.
59. A jó adatminőség biztosítása érdekében alakítsanak ki megfelelő folyamatokat az informatikai rendszerbe felvett adatok helyességének biztosítására. Az adatbevitel az adminisztratív hibák csökkentése érdekében legyen a lehető legnagyobb mértékben automatizált, és az adattérképezés legyen jóváhagyott modell szerint végzett rendszeres felülvizsgálat és teszt tárgy. Ezenkívül az intézmény kockáztérkézési folyamatában használt főbb adatforrásokról álljon rendelkezésre elegendő dokumentáció. Az intézmények hozzanak továbbá létre megfelelő mechanizmusokat az összesítési folyamat helyességének és annak az igazolására, hogy a modell eredményei megbízhatók. Ezeknek a mechanizmusoknak megerősítést kell nyújtaniuk az adatok pontosságára és megbízhatóságára vonatkozóan.
60. Ahol az intézmény a pénzáramokat (például a részkockázat elemzéséhez) különböző időszavokba sorolja, vagy különböző időpontokhoz rendeli a kamatlábgörbéhez tartozó különböző futamidők leképzése érdekében, a besorolás kritériumok maradjanak időben állandóak azért, hogy a különböző időszakokra vonatkozó kockázati adatokat érdemben össze lehessen hasonlítani.
61. Az intézmények azonosítsák az adatfeldolgozás időpontjában esetlegesen felmerülő eltérések és szabálytalanságok lehetséges okait. Az intézmények rendelkezzenek eljárásokkal az ilyen eltérések és szabálytalanságok kezelésére, beleértve a pozíciók egyeztetésének eljárását, amely lehetővé teszi az eltérések és szabálytalanságok felszámolását.

62. Az intézmények alakítsanak ki megfelelő folyamatokat annak biztosítására, hogy a csoportban a banki könyv kamatlábkockázatának mérése céljából használt modellek kiindulási adatai összhangban legyenek a pénzügyi tervezéshez használt adatokkal.

### **Belső jelentés**

63. Az intézmények belső kockázatjelentési rendszerei nyújtsanak gyors, pontos és átfogó tájékoztatást az IRRBB-vel szembeni kitétségekről. A belső jelentések legalább negyedévente készüljenek.

64. Az információt a releváns aggregációs szinteken (konszolidációs szint és pénznem szerint) tartalmazó belső jelentések a vezető testület vagy annak megbízottjai számára készüljenek, és felülvizsgálatuk legyen rendszeres. A jelentések az adott irányítási szinthez (pl. vezető testület, felső vezetés), valamint az intézmény és a gazdasági környezet sajátos helyzetéhez igazított információkat tartalmazza.

65. Az IRRBB-ről szóló jelentések szolgáltatassanak összesített információkat és elegendő részletet ahhoz, hogy a vezető testület vagy annak megbízottjai értékelni tudják, mennyire érzékeny az intézmény piaci feltételek és egyéb fontos kockázati tényezők változásaira. A jelentések tartalma tükrözze az intézmény kockázati profiljában és a gazdasági környezetben bekövetkezett változásokat, és hasonlítsa össze a jelenlegi kitétséget a szabályzatokban rögzített limitekkel.

66. Az IRRBB-ről szóló jelentések a lehetséges modellezési hiányosságok feltárása érdekében rendszeresen tartalmazzák a modell felülvizsgálatainak, ellenőrzésének eredményeit és a múltbeli előrejelzések vagy a kockázati becslések összehasonlítását. Az intézmények különösen a modellezett előtörlesztési veszteségeket értékeljék a múltbeli veszteségekhez képest. Tanácsos egyértelműen meghatározni azokat a portfóliókat, amelyek a piaci értéken történő értékelés miatt jelentős mozgásoknak lehetnek kitéve, és a hatást az intézmény VIR rendszerében és a piaci kockázatnak kitétt egyéb portfóliók felügyeletével összhangban monitorozni.

67. Bár a vezető testület vagy annak megbízottjai számára készített jelentések típusai az intézmény portfóliójának összetétele alapján változhatnak, a 65. és 66. bekezdésre tekintettel tartalmazzák a következőket:

- (a) Az intézmény IRRBB-ből származó összesített kitétségeinek összefoglalóbemutatását, beleértve a rés-, bázis- és az opciós kockázati kitétségekre vonatkozó információkat. Az IRRBB szintjét és irányát befolyásoló eszközöket, forrásokat, cash-flow-kat és stratégiákat tanácsos azonosítani és indokolni.
- (b) Jelentéseket, amelyek bemutatják, hogy az intézmény a szabályzatokat és a limiteket betartja.
- (c) Alapvető modellezési feltevéseket és paramétereket, például a lejárat nélküli betétek (NMD-k) jellemzőit, a fix kamatozású hitelek előtörlesztését, a lekötött betétek lejárat előtti



felbontását, a kötelezettségvállalások lehívását, a devizák szerinti eredmények összesítését és a kereskedelmi felárok kezelését.

- (d) Az IRRBB-mérőszámokra vonatkozó fő modellezési feltevések hatásának részletei, beleértve a különböző kamatláb-forgatókönyvek feltevéseinek változásait is.
- (e) A kamatláb-derivatívák az IRRBB-mérőszámokra gyakorolt hatásának részletei.
- (f) A valós értékű instrumentumok, köztük a 3. szintű eszközök és kötelezettségek IRRBB-mérőszámokra gyakorolt hatásának részletei.
- (g) A 4.3.4. szakaszban említett stresszteszt eredményei, a 4.3.3. szakaszban említett sokkok, a 2013/36/EU irányelv 98. cikkének (5) bekezdésében említett felügyeleti kiugróérték-teszt, valamint a kulcsfontosságú feltevésekkel és paraméterekkel szembeni érzékenység értékelése; és
- (h) Az IRRBB-vel kapcsolatos szabályzatokról, eljárásokról és a mérési rendszerek megfelelőségének felülvizsgálatairól szóló összefoglalókat, beleértve a belső ellenőrzés és külső könyvvizsgálat vagy más egyenértékű külső felek (például tanácsadók) megállapításait is.

68.E jelentések alapján a vezető testület vagy megbízottjai legyenek képesek felmérni, hogy az intézmény mennyire érzékeny a piaci feltételek és más fontos kockázati tényezők változásaira, különös tekintettel azokra a portfóliókra, amelyeknél a piaci áron történő értékelés miatt esetleg jelentős lehet az elmozdulás.

69.A kockázatomérési rendszer a beszámolókat olyan formátumban állítsa elő, amely az intézmény vezetésének különböző szintjei számára könnyen érthetővé teszi azokat, és így elősegíti a megfelelő döntések késedelem nélküli meghozatalát. A jelentések szolgáltatassák az alapot ahhoz a rendszeres monitorozáshoz, amelynek tárgya, hogy az intézmény a stratégiájával és kamatlábkockázatra vonatkozóan elfogadott limitekkel összhangban működik-e.

### **Modellirányítás**

70.Az intézmények biztosítsák, hogy az IRRBB mérési módszereinek a validálása és a megfelelő modellkockázat értékelése egy olyan hivatalos és szabályszerű folyamat részét képezze, amely a vezető testületnek vagy megbízottjainak felülvizsgálatát és jóváhagyását igényli, e mérési módszerek felülvizsgálatát és validálását a kidolgozásuktól tanácsos függetleníteni. A politika épüljön be a modellkockázat-kezelés irányítási folyamataiba, és a következőkről rendelkezzen:

- (a) a vezetői szerepkörökről és a modellek kidolgozásáért, jóváhagyásáért, dokumentációjáért, végrehajtásáért és használatáért felelős személyek kijelöléséről; és
- (b) a modell felügyeletével járó feladatokról, valamint a szabályzatokról, ideértve az kezdeti és a folyamatos validálási eljárások kidolgozását, az eredmények értékelését,



a jóváhagyási, a verzióellenőrzési, a kivételeket meghatározó, a felterjesztési, a módosítási és a hatályon kívül helyezési folyamatokat.

71.A validálási keret a következő öt lényegi elemet tartalmazza:

- (a) a fogalmi és módszertani megalapozottság értékelését, beleértve a fejlesztés bizonyítékait;
- (b) a modell folyamatos monitorozását, beleértve a folyamatellenőrzést és az összehasonlító teljesítményértékelést;
- (c) az eredményelemzést, beleértve a fontos belső paraméterek (pl. betétek stabilitása, előtörlesztési ráták, a betétek korai felbontása, az eszközök árazása) utótesztelését;
- (d) a belső modellben alkalmazott szakértői vélemények és ítéletek alapos értékelését; és
- (e) A diverzifikációs feltevések validálása.

72.A várható kezdeti és folyamatos validálási tevékenységek tárgyában a politika alakítson ki hierarchikus eljárást a modell kockázati megalapozottságának meghatározására mind mennyiségi, mind minőségi dimenziók, például a méret, a hatás, a múltbeli teljesítmény és a munkatársaknak az alkalmazott modellezési technikában való jártassága alapján.

73.Az IRRBB mérőszámaival kapcsolatos modellkockázat-kezelés megközelítése legyen holisztikus, amely a modelltulajdonosok és a felhasználók részéről a motivációval, a fejlesztéssel és a végrehajtással kezdődik. A felhasználás belső jóváhagyása előtt a modell bemeneti adatainak, feltevéseinek, a modellezés módszereinek és kimeneteinek meghatározási eljárásait az IRRBB modelljeinek fejlesztésétől függetlenül tanácsos felülvizsgálni és validálni.

74.A felülvizsgálat és a validálás eredményeit, valamint a modellhasználattal kapcsolatos bármely ajánlást tanácsos a vezető testületnek vagy megbízottjainak bemutatni és velük jóváhagyatni. A jóváhagyást követően tanácsos a modellt folyamatos felülvizsgálatnak, folyamatellenőrzésnek és validálásnak alávetni az intézmény által meghatározott és jóváhagyott modellkockázat szintjének megfelelő gyakorisággal.

75.A folyamatos felülvizsgálati folyamatba legyenek beépítve olyan kivételes eljárást maguk után vonó események, amelyek esetén a korrekciós intézkedések és a modellhasználattal kapcsolatos korlátozások meghatározása érdekében a vizsgálatot végző személy köteles kellő időben értesíteni vezető testületet vagy annak megbízottjait. Adott esetben a modelltulajdonosok kapjanak a verziókezelésre egyértelmű felhatalmazást.

76.A megfigyelések és az időközben szerzett új információk alapján egy jóváhagyott modell módosítható vagy visszavonható. Az intézmények határozzák meg a modellváltás rendjét, többek között a változás- és verziókezelés engedélyezését és dokumentálását.

77. Az intézmények az IRRBB kezeléséhez és ellenőrzéséhez igénybe vehetik harmadik fél IRRBB-modelljeit is, ha azok adekvát stresszabás után megfelelően tükrözik az adott intézmény sajátosságait. Az intézmények maradéktalanul ismerjék a külső modell alapját képező analitikát, feltevéseket és módszertant, és biztosítsák, hogy a külső modell kellő mértékben épüljön be az intézmény átfogó kockázatkezelési rendszereibe és folyamataiba. Amennyiben a harmadik fél a piaci adatokhoz, a viselkedési feltevésekhez vagy a modellbeállításokhoz bemeneti adatokat szolgáltat, az intézmény működtessen eljárást annak meghatározására, hogy az kapott bemeneti adatok mind üzleti, mind az intézmény tevékenységeinek kockázati sajátosságai szempontból észszerűek. Az intézmények gondoskodjon a harmadik féltől kapott modellek használatának megfelelő dokumentálásáról, beleértve a konkrét stresszabást.

78. A validálási folyamat terjedjen ki a modell bemeneteire, illetve feltevéseire függetlenül attól, hogy azok belső modellfolyamatokból vagy harmadik felektől származnak-e. Az intézmény a validálási folyamat részeként dokumentálja és indokolja meg a modellspecifikációs döntéseket.

## 4.3 Az IRRBB-nek az intézmény belső rendszere általi mérése

### 4.3.1 Az IRRBB mérésének általános megközelítése

79. Az intézmények vezessenek be az IRRBB-nek az intézmény üzleti modellje szempontjából releváns összes összetevőjét és forrását lefedő, megbízható belső mérési rendszereket.

80. Az intézményeknek az IRRBB-vel szembeni kitettségüket a gazdasági érték és a nettó kamatbevétel plusz a piaci érték változásainak potenciális változásai alapján kell mérniük. Az intézmények alkalmazzák az IRRBB-mérőszámok egymást kiegészítő jellegét az IRRBB rövid és hosszú távon megmutató összetett természetének kimutatására. Az intézményeknek kiemelten (i) a fő modellezési feltevéseknek a különböző IRRBB-mérőszámok szerinti kockázati mérésekre gyakorolt általános hatását, valamint (ii) az üzleti modell szempontjából releváns banki könyvi kamatláb-derivatívák IRRBB-jét kell mérniük és nyomon követniük.

81. Ha a kereskedelmi felárat és az árrés egyéb komponenseit a gazdasági érték mérőszámai nem tartalmazzák, az intézmény i. az egyes instrumentumok keletkezésekor alkalmazzon átlátható módszert a kockázatmentes kamatláb azonosítására; és (ii) az összes kamatérzékeny instrumentum és minden üzlet egység esetében következetesen alkalmazható módszert használjon.

82. Az IRRBB-kitettségek értékelésére szolgáló nettó kamatbevétel-mértékek kiszámításakor az intézményeknek figyelembe kell venniük a kereskedelmi árréseket.

83. Az intézmények a (cél tartalékok nélkül számított) nemteljesítő kitettségeket a várható cash-flow-kat és azok időzítését tükröző kamatlábérzékeny instrumentumként vegyék figyelembe.

84. Az IRRBB-vel szembeni kitettség mérése során az intézményeknek nem szabad kizárólag a 2013/36/EU irányelv 98. cikkének 5. bekezdésében leírt felületei kiugróérték-tesztek

számítására és eredményeire, vagy az illetékes hatóság által kidolgozott bármely további kiugróérték-tesztre támaszkodniuk, hanem saját feltevéseiket és számítási módszereket kell kidolgozniuk és alkalmazniuk. A felügyeleti kiugróérték-teszteket azonban tanácsos teljes mértékben integrálni az IRRBB kezelésére szolgáló belső keretbe, és az IRRBB-vel szembeni kitétségek mérésénél tanácsos ezeket kiegészítő eszközként használni.

#### 4.3.2 Az IRRBB mérési módszerei

85. Az intézmények ne egyetlen kockázati mutatóra támaszkodjanak, hanem az egyedi kockázati kitétségeknek megfelelő kvantitatív eszközök és modellek körét használják. Erre a célra az intézmények vegyék figyelembe az I. mellékletben felsorolt módszerek alkalmazását, de ne kizárólag azokat alkalmazzák, ezzel biztosítva a kamatlábkockázat különböző aspektusainak megfelelő számbavételét.

86. Az intézmény ismerje pontosan minden általa használt kvantitatív eszköz és modell korlátait, és ezeket vegye figyelembe az IRRBB kezelése során. Az IRRBB értékelésekor az intézmény gondoljon arra, hogy a nem kereskedési könyvben szereplő ügyletek számviteli elszámolásának módja miatt kockázatok léphetnek fel.

87. Az intézmények azonosítsák és mérjék az IRRBB valamennyi összetevőjét. Az IRRBB különböző összetevőinek azonosítása érdekében az intézmények legalább az 1. táblázatban bemutatott megközelítéseket vegyék figyelembe.

#### 1. táblázat: A kamatlábkockázat részkomponenseinek azonosítása a nem kereskedési könyvben

Komponens	Módszer	Vizsgálat tárgya
	Réselemzés	Az átárazási rések nagysága a különböző időszakokban.
<b>Réskockázat</b>	Részleges hátralévő futamidő a hozamgörbe kockázat mérésére	Az átárazási rések eloszlása és koncentrációja a különböző időszakokban.
<b>Báziskockázat</b>	Instrumentum-csoportok leltára az eltérő kamatlábak alapján	Származtatott pénzügyi eszközök és egyéb fedezeti instrumentumok használata a réselemzés által nem kellően vizsgált különböző kamatlábas, konvexitás és időzítési eltérések tekintetében.
<b>Opciók kockázat és (automatikus viselkedésbeli opciók)</b>	Minden beágyazott vagy explicit opciót tartalmazó instrumentum leltára	Viselkedésbeli opciók: A jelzáloghitelek, folyószámlák, megtakarítások és betétek mennyisége, amennyiben a vevő választhat, hogy eltér a szerződéses

Komponens	Módszer	Vizsgálat tárgya
		lejáratától; a kamatlábérzékeny ügyfélhívásokkal érintett kötelezettségvállalások mennyisége.  Automatikus kamatlábopciók:  Az eszközökbe és forrásokba beágyazott plafon és padló, bankközi eszközökbe és forrásokba beágyazott csereügyletre szóló opciók vagy előtörlesztési opciók; valamint explicit plafonok, padlók és csereügyletre szóló opciók.

88. Az IRRBB mérésére és nyomon követésére az intézményeknek legalább egy, a nettó kamatbevétel piaci értékváltozásokkal kiegészített mérőszámát és legalább egy gazdasági értékmérési módszert kell használniuk, amelyek együttesen az IRRBB valamennyi összetevőjét lefedik. A határokon átnyúló tevékenységet folytató nagy intézmények, különösen az SREP iránymutatás 1. és 2. kategóriájába tartozó, valamint az összetett vagy fejlett üzleti modellekkel rendelkező intézmények alkalmazzanak többféle mérési módszert az IRRBB-hez a II. mellékletben részletezettek szerint.

#### 4.3.3 Kamatlábsokk-forgatókönyvek a folyamatos kezeléshez

89. Az intézményeknek rendszeresen, legalább negyedévente, illetve a megnövekedett kamatlábvolatilitás vagy a megnövekedett IRRBB-szintek idején gyakrabban kell mérniük az IRRBB-nek való kitétségüket a különböző kamatlábsokk-forgatókönyvek keretében a kamatláb-hozamgörbék szintjének és alakjának lehetséges változásai, valamint a különböző kamatlábak közötti kapcsolat változásai (ld. báziskockázat) tekintetében.

90. Az intézmények döntsék el, hogy a cash-flow modellezés feltételes vagy a feltétel nélküli megközelítést alkalmazzák. A nagyobb és összetettebb, és különösen a SREP-iránymutatások 1. és 2. kategóriájába sorolt intézmények vegyenek figyelembe olyan forgatókönyveket is, amelyek különböző kamatláb mozgásokkal számolnak, egyes (pl. a viselkedéssel, kockázathoz való hozzájárulással, valamint a mérleg méretével és összetételével kapcsolatos) feltevéseik pedig maguk is függenek a kamatlábak változásától.

91. Az intézmények a kitétségeket minden olyan pénznemben értékeljék, amelyben pozícióval rendelkeznek. A jelentős devizakitétségek esetében a kamatlábsokk forgatókönyvek legyenek deviza specifikusak és legyenek összhangban az alapul szolgáló gazdasági jellemzőkkel. Az IRRBB belső mérési rendszere (IMS) keretében devizaspecifikus kamatlábsokk forgatókönyveket kell figyelembe venni legalább minden olyan pénznem esetében, ahol az adott pénznemben denominált pénzügyi eszközök vagy kötelezettségek könyv szerinti értéke eléri vagy meghaladja a kereskedési könyvben nem szereplő összes pénzügyi eszköz vagy

kötelezettség 5%-át, illetve kevesebb mint 5%-át, ha a számításban figyelembe vett pénzügyi eszközök vagy kötelezettségek összege nem éri el a kereskedési könyvben nem szereplő összes pénzügyi eszköz (a tárgyi eszközök kivételével) vagy kötelezettségek 90%-át. Az intézmények belső mérési rendszereik foglalják magukba az IRRBB különböző pénznemekben történő aggregálásának módszereit. Ha az intézmény olyan feltevéseket alkalmaz, amelyek a különböző pénznemek szerinti kamatlábak között létező függőségek repülnek, rendelkezzen az ehhez szükséges készségekkel és tapasztalattal. Az intézmény vegye figyelembe a különböző pénznemekben érvényes kamatlábak közötti függőségekre vonatkozó feltevések hatását.

92.A kamatlábsokk-forgatókönyvek kiválasztásakor az intézmények a következőket vegyék figyelembe:

- (a) A hozamgörbék hirtelen és fokozatos, párhuzamos és nem párhuzamos elmozdulásait és változásait leíró belső fejlesztésű saját kamatláb-forgatókönyvek legyenek összhangban a tevékenységeik jellegével, nagyságrendjével és összetettségével, valamint kockázati profiljával. A forgatókönyvek a múltbeli mozgásokra és a kamatlábak viselkedésére, valamint a jövőbeli kamatlábak szimulációjára épüljenek;
- (b) A báziskockázat kezelése érdekében a fő piaci kamatlábak közötti kapcsolatok változását tükröző kamatláb-forgatókönyvek;
- (c) A 2013/36/EU irányelv 98. cikkének 5. bekezdésében említett előírt kamatlábsokk-forgatókönyvek;
- (d) A felügyelet által előírt bármely további kamatlábsokk-forgatókönyv;
- (e) A diverzifikációs feltevések érvényességét megfelelően hangsúlyozzák; és
- (f) Az alacsony kamatlábbal jellemzett környezetben az intézményeknek figyelembe kell venniük a negatív kamatláb-forgatókönyveket és a negatív kamatlábaknak a kamatláb-érzékeny eszközökre gyakorolt aszimmetrikus hatásait.

93.A sokkforgatókönyvek eredményei a vezetés megfelelő szintjén támogassák a döntéshozatalt. Ide tartoznak a stratégiáról vagy üzleti kérdésekről, a belső tőke elosztásáról, valamint a vezető testület vagy megbízottjai által a kockázatkezelésről hozott döntések. Az IRRBB-ről szóló politikák és limitek meghatározása és felülvizsgálata során ezeket az eredményeket is tanácsos figyelembe venni.

#### **4.3.4 Kamatlábstressz-forgatókönyvek**

94.Az ICAAP-ban figyelembe kell venni az IRRBB-nek a stressztesztjét, amelynek keretében az intézményeknek szigorú, előrettekintő stressztesztet kell végezniük, amely azonosítja a piaci feltételek súlyos változásainak a tőkére vagy a nettó kamatbevételre és a piaci érték változásaira gyakorolt lehetséges kedvezőtlen hatásait. Az IRRBB-tesztek alkalmazásában az intézményeknek figyelembe kell venniük ügyfélkörük magatartásának változásait is. Az IRRBB

stressztesztjét tanácsos beépíteni az intézmények fordított stresszteszteket is tartalmazó stressztesztelési kereteibe, és ezeknek arányosnak kell lenniük az intézmény jellegével, méretével és összetettségével, valamint üzleti tevékenységeivel és általános kockázati profiljával.

95. Az IRRBB stressztesztjét tanácsos rendszeresen, legalább évente, illetve megnövekedett kamatlábvolatilitás és az IRRBB szintjének növekedése idején gyakrabban elvégezni.

96. Az IRRBB stressztesztelési keretrendszere tartalmazzon világosan meghatározott célkitűzéseket, az intézmény üzleti tevékenységéhez és kockázataihoz igazított forgatókönyveket, jól dokumentált feltevéseket és megalapozott módszereket.

97. A vállalati szintű stressztesztek során ki kell számítani az IRRBB és más kockázati kategóriák (hitelkockázat, likviditási kockázat, piaci kockázat stb.) közötti kölcsönhatást és minden lényeges másodlagos hatást.

98. Az intézmények folytassanak le fordított stressztesztet (i) az intézmény tőkéjét, gazdasági értékét és nettó kamatbevétellel kapcsolatos mérőszámait plusz a piaci érték változásait súlyosan befolyásolni képes kamatlábkockázat-forgatókönyvek azonosítása, valamint (ii) az intézmény fedezeti stratégiájából és az ügyfelek esetleges viselkedésbeli reakció folytán kialakuló sérülékenységek feltárása érdekében.

99. Az IRRBB értékelése céljából a sebezhetőségek stresszhelyzeti vizsgálata során az intézményeknek nagyobb és szélsőségesebb eltolódásokat és kamatváltozásokat kell alkalmazniuk, mint amelyeket folyamatos kezelés céljából használnak, beleértve legalább a következőket:

- a) a kulcsfontosságú piaci ráták közötti összefüggések jelentős megváltozása (báziskockázat);
- b) a hozamgörbe hirtelen és jelentős (párhuzamos és nem párhuzamos) elmozdulásai;
- c) az eszköz- és forrásosztályok viselkedésére vonatkozó alapvető feltevéseinek felbontása;
- d) a kamatlábak közötti korrelációra vonatkozó kulcsfontosságú feltevések változásait;
- e) az aktuális piaci és makrofeltételek, valamint a verseny- és gazdasági környezet jelentős változásait és azok lehetséges alakulását; valamint
- f) az intézmény egyéni üzleti modelljéhez és profiljához kapcsolódó specifikus forgatókönyveket.

100. A stresszforgatókönyvek eredményei a vezetés megfelelő szintjén támogassák a döntéshozatalt. Ide tartoznak a stratégiáról vagy üzleti kérdésekről, a belső tőke elosztásáról, valamint a vezető testület vagy megbízottjai által a kockázatkezelésről hozott döntések. Az

IRRBB-ről szóló politikák és limitek meghatározása és felülvizsgálata során ezeket az eredményeket is tanácsos figyelembe venni.

101. A stressz-forgatókönyvek érzékenységi elemzése céljából az intézményeknek a gazdasági érték mérőszámaiban értékelniük kell a mérleg kifuttatási feltevés alkalmazásával kapcsolatos korlátokat, valamint azt, hogy az intézmény képes-e megragadni a hosszú távú kamatlábckockázatot.
102. Azokban az esetekben, amikor a mérlegben szereplő instrumentumok jelentős átárazási korlátozásokkal (pl. plafonok és alsó korlátok) rendelkeznek, az intézményeknek – amennyiben lényegesek – körültekintően mérlegelniük kell azt a hatást, amelyet az említett instrumentumoknak hasonló jellemzőkkel rendelkező más instrumentumokkal való helyettesítése okoz, függetlenül a kifutási feltevéstől. Ezt megbízható időtávon és a bank üzleti modelljének figyelembevételével kell megtenni.

#### **4.3.5 IRRBB-vel kapcsolatos mérési feltevések**

103. Az IRRBB mérése során az intézmények a viselkedési és a modellezési feltevéseket teljes mértékben értsék meg és dokumentálják azokat. E feltevéseket igazítsák az üzleti stratégiákhoz, és teszteljék rendszeresen. E feltevéseket arányos módon és különösen a CRD 84. cikkének (5) bekezdésében előírt szabályozástechnikai standardok 7. cikkének (12) bekezdésében, 8. cikkének (2) bekezdésében, 9. cikkének (4) bekezdésében, 11. cikkének (3) bekezdésében és 21. cikkének (1) bekezdésében meghatározott lényegességi küszöbértékek figyelembevételével kell meghatározni.
104. Az inflációhoz vagy más piaci tényezőkhöz kapcsolt kamatlábérzékeny termékek kockázatának értékelésekor óvatos feltevéseket kell alkalmazni. Ezek a feltevések alapulhatnak például az aktuális/utolsó megfigyelt értéken, egy elismert gazdasági kutatóintézet előrejelzésén vagy más általánosan elfogadott piaci gyakorlaton (infláció esetén: például a határidős inflációs várakozási görbék).
105. Az IRRBB értékelésekor figyelembe kell venni a nyugdíjkötelezettségeket és a nyugdíjprogram-eszközöket, kivéve, ha azok kamatlábckockázatát más kockázati mérőszám tartalmazza.
106. Az intézményeknek a különböző IRRBB-mértékekkel kapcsolatban adott esetben figyelembe kell venniük a kockázat számszerűsítése során tett feltevéseket legalább a következő területeken:
  - a) (automatikus vagy viselkedésbeli) kamatlábopciók lehívása mind az intézmény, mind az ügyfél által a sajátos kamatsokk- és kamatstressz-forgatókönyvek alapján;
  - b) a lejárat nélküli betétekből származó állományok és kamatáramlások kezelése;
  - c) a korai visszaváltás kockázatával járó lekötött betétek kezelése;



- d) fix kamatozású hitelek és fix kamatozású hitel nyújtására vonatkozó elkötelezettségek kezelése;
- e) a saját tőke figyelembe vételének módja a gazdasági érték belső mutatóiban;
- f) a számviteli gyakorlatok hatása az IRRBB mérésére, különösképp a fedezeti elszámolás hatékonyságára; és
- g) A diverzifikációs feltevések érvényességének igazolása.

107. Mivel a piaci feltételek, a versenykörnyezet és a stratégiák idővel változnak, az intézmények legalább évente, gyorsan változó piaci körülmények között pedig ennél is gyakrabban vizsgálják felül a fontosabb mérési feltevéseket.

**a) A beágyazott ügyfélopcionálisan rendelkező ügyfélszámlákra vonatkozó magatartási feltevések az IRRBB alkalmazásában**

108. Az opcionalitás hatásainak értékelésekor az intézmények vegyék figyelembe:

- (a) A kamatláb-forgatókönyv, az alapul szolgáló gazdasági környezet és a szerződéses jellemzők esetleges hatása a hiteleltörlesztés jelenlegi és a jövőbeli sebességére. Az intézmények vegyék figyelembe a beágyazott viselkedésbeli opciókat befolyásoló különböző dimenziókat.
- (b) Mennyire rugalmasan igazodik a termékek kamata a piaci kamatlábváltozásokhoz; valamint
- (c) Milyen mértékű a migráció az egyes terméktípusok között a terméktípusok tulajdonságai és feltételei változásának eredményeképpen.

109. Az intézmények rendelkezzenek olyan politikákkal, amelyek szabályozzák azon mérlegben belüli és kívüli tételek kezeléséhez kapcsolódó alapvető feltevések meghatározását és rendszeres értékelését, amelyek kamatláb-kockázati kereteiben beágyazott opciók szerepelnek. Ez az jelenti, hogy az intézmények:

- (a) legyenek képesek azonosítani minden olyan lényeges terméket és tételt, amely olyan beágyazott opciót tartalmaz, ami a felszámított kamatlábra vagy az érintett állományok viselkedésalapú átárazásának napjára (a szerződés szerinti lejárat napjával szemben) hatással lehet;
- (b) rendelkezzenek megfelelő árképzési és kockázatmérés-kezelési stratégiával (pl. származtatott pénzügyi eszközök használata) az opcionalitás hatásának a kockázatvállalási hajlandóságon belül történő kezelésére, ami magában foglalhatja az idő előtti visszaváltás esetén az esetleg felmerülő elállási költségek ellentételezésére a vevőnek felszámított díjat (ahol megengedett);
- (c) biztosítsák, hogy az alapvető viselkedési feltevések modellezése a mögöttes historikus adatokkal igazolható legyen és óvatos feltételezéseken alapuljon;



- (d) tudniuk kell igazolni a modellezés pontosságát (utólagosan tesztelve, a tapasztalati adatok alapján);
  - (e) megfelelő dokumentációt kell vezetniük a politikáikban és eljárásaikban szereplő feltevésekről, és rendelkezniük kell ezek felülvizsgálatát biztosító folyamattal;
  - (f) tudják, hogy az intézmény kockázatmérési eredményei mennyire érzékenyek ezekre a feltevésekre, amelyhez többek között folytassák le a feltevések stressztesztjeit, és ezek eredményeit vegyék figyelembe a belső tőkeallokációs döntéseikben; és
  - (g) el kell végezniük a feltevések rendszeres belső validálását, hogy ellenőrizzék azok stabilitását az idő múlásával, és szükség esetén kiigazítsák őket.
110. A pénzügyi ügyfelektől származó, lejárat nélküli betétek nem képezhetik viselkedésalapú modellezés tárgyát, kivéve, ha azok a likviditásfedezeti követelményekről szóló felhatalmazáson alapuló rendelet 27. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott operatív betétek.
111. A CRR 428f. cikke (2) bekezdésének a) pontjában említett szabályozott megtakarítások kivételével, (de nem kizárólag a központosított részre vonatkozóan), valamint a betétkivonás esetén lényeges gazdasági vagy költségvetési korlátokkal rendelkezők esetében a 110. bekezdésben említett nem pénzügyi ügyfelektől származó lakossági és vállalati betétek, valamint a működési betétek – átárazási időpontok nélkül (nem lejáratú betétek) – feltételezett viselkedési átárazási időpontja legfeljebb 5 év lehet, súlyozott átlagos átárazási időpontként meghatározva. Az 5 éves felső korlát az említett betétek aggregált portfóliójának teljes összegére (azaz core és nem core együttesen) vonatkozik, minden egyes pénznemre külön-külön.
112. A konkrét átárazási nap nélküli számlákhoz kapcsolódó, viselkedésre vonatkozó, a kamatlábkockázat kezelése során használt feltevések meghatározásakor az intézmények:
- (a) Legyenek képesek a „core” egyenlegeket, tehát azokat a stabil betéteket azonosítani, amelyek esetében valószínűsíthető, hogy még a kamatlábkörnyezet jelentős változása esetén sem fog átárazás bekövetkezni, és/vagy a kamatváltozásokkal szembeni korlátozott rugalmasságot mutató egyéb betéteket, amelyeket a bank képes modellezni.
  - (b) Az ilyen betétekre vonatkozó modellezési feltevések tükrözzék a betétesek (ügyfél) jellemzőit (pl. lakossági/bankközi) és a számla (termék) jellemzőket (pl. ügyleti/nem ügyleti). A fenti kategóriák magas szintű leírását lásd alább:
    - i. A lakosság tranzakciós betétei közé a nem kamatozó és egyéb lakossági számlák tartoznak, amelyeknek kamatkondíciója nem releváns tényező, amikor az ügyfél arról dönt, tartson-e pénzt az adott számlán.

- ii. A lakosság nem tranzakciós betétei közé azok a lakossági (például szabályozott lakossági) számlák tartoznak, amelyeknek kamatkondíciója releváns tényező, amikor az ügyfél arról dönt, tartson-e pénzt az adott számlán.
  - iii. A vállalati betétek közé a vállalati és egyéb nagybani ügyfelek számlái tartoznak, kivéve a bankközi illetve az árra teljes mértékben érzékeny egyéb számlákat.
- (c) Értékeljék a konkrét átárazási időpont nélküli betétek és más betétek közötti esetleges migrációt, ami miatt a viselkedési modellek feltevései a különböző kamatláb-forgatókönyvekben módosulhatnak.
- (d) Mérlegeljék a lakossági betétek alacsony vagy negatív kamatkörnyezetben történő átárazásának lehetséges korlátait, valamint azt, hogy az ilyen korlátozások milyen hatást gyakorolhatnak a betétek stabilitására különböző kamatláb-forgatókönyvek esetén.
- (e) Gondoskodjanak arról, hogy core betétet alkotó és egyéb modellezett állományok megszűnésére vonatkozó feltevések óvatosak legyenek, és képesek legyenek egyensúlyt teremteni a nettó kamatjövedelmi előnyök és a között a gazdasági értéket fenyegető megnövekedett kockázat között, amely az ezekből az egyenlegekből finanszírozott eszközök adott jövőbeni kamathozamának rögzítéséből és az emelkedő kamatlábak esetén esetleg elmaradt bevételből ered.
- (f) Az NMD-k viselkedési átárazási dátumainak és cash flow profiljának meghatározására szolgáló statisztikai vagy kvantitatív módszerek fontosságát hangsúlyozva, az NMD-kre vonatkozó megfelelő modellezési feltevések meghatározása (pl. előretételező szempontból) szükségessé teheti az intézményen belüli különböző szakértők (pl. kockázatkezelési és kockázatkezelési osztály, értékesítés és treasury) hozzájárulását.
- (g) Szabályzataikban és eljárásaikban megfelelően dokumentálják ezeket a feltevéseket, és rendelkezzenek a feltevések felülvizsgálatát biztosító folyamattal.
- (h) Lássák át, hogyan hatnak a feltevések az intézmény által önállóan választott kockázatmérések eredményeire, a belső tőkeallokációra vonatkozó döntésekre, a rendszeresen elvégzett, az alapvető paraméterekre vonatkozó érzékenységi elemzésekre (ld. pl. a core betéteket alkotó számlák egyenlegeinek százalékos arányát és lejáratát, valamint a kifizetett nettó kamatot) és azokat a mutatókra, amelyek nem viselkedési feltevéseket, hanem szerződéses feltételeket alkalmazva különítik el a feltevéseknek a különböző IRRBB-mérőszámokra gyakorolt hatását.
- (i) Folytassanak le stressztesztet annak megállapítására, mennyire érzékenyek bizonyos kiválasztott kockázati mutatók az alapvető feltevések változásaira, és a tesztek eredményeit vegyék figyelembe belső tőkeallokációs döntéseikben.

**b) Vállalati tervezési feltevések a saját tőkére vonatkozóan az IRRBB alkalmazásában**

113. Ha az intézmény úgy dönt, hogy a saját tőkéből származó jövedelem stabilizálását célzó szabályzatot fogad el:
- (a) dolgozzon ki megfelelő módszertant annak meghatározására, hogy a saját tőke mely elemeit tanácsos figyelembe venni erre a célra;
  - (b) határozza meg, hogy a rendelkezésre álló saját tőke befektetésének mi lenne az az megbízhatólejárati profilja, amely egyensúlyt teremt a hosszabb távú, rögzített hozamú pozíciók jövedelemstabilizáló hatásából eredő előnyök és az ezen pozíciók kamatláb-stresszel szemben mutatott, a gazdasági értéket is befolyásoló magasabb érzékenysége, valamint a kamatlábak emelkedése esetén a gyengébb pénzügyi eredmény kockázata között;
  - (c) szabályzataiban és eljárásaiban megfelelően szerepeltesse ezeknek a feltevéseknek a dokumentációját és a feltevések felülvizsgálatát biztosító folyamatot;
  - (d) Értse meg, hogy a választott lejárati profil milyen hatást gyakorol az intézmény saját kiválasztott kockázatomérési eredményeire, többek között a mérőszámok rendszeres, a saját tőkét figyelmen kívül hagyó kiszámításával, hogy elkülönítsék a különböző IRRBB-mérésekre gyakorolt hatásokat; és
  - (e) végezzen stressztesztet a kockázatomérések saját tőkére vonatkozó kulcsfontosságú feltevések változásaival szembeni érzékenység megismerésére, és a tesztek eredményeit vegye figyelembe az IRRBB-hez kapcsolódó belső tőkeallokációs döntéseiben.
114. A sajáttőke-befektetések lejárataira vonatkozó feltevéseket érintő döntések meghozatalakor az intézményeknek kerülniük kell az olyan jövedelemstabilizáló pozíciókat, amelyek jelentősen csökkentik az intézmény képességét arra, hogy alkalmazkodjon a mögöttes gazdasági és üzleti környezetben bekövetkező jelentős változásokhoz.
115. Az IRRBB kezelésére használt befektetési feltételekre vonatkozó feltevéseket a saját tőkéből eredő érzékenységekkel kapcsolatban a szokásos vállalati tervezési ciklus részének kell tekinteni, és ezeket a feltevéseket nem szabad csupán azért módosítani, hogy azok tükrözzék az intézmény jövőbeli kamatlábak pályájára vonatkozó várakozásainak változását. A származtatott vagy eszközportfoliók kívánt befektetési profil eléréséhez való esetleges felhasználását egyértelműen dokumentálni és rögzíteni kell.
116. Amennyiben az intézmény nem határozott meg kifejezett feltevéseket a saját tőke befektetési időtartamára vonatkozóan, vagy kifejezetten rövid távú feltevéseket határozott meg, az intézménynek biztosítania kell, hogy rendszerei és vezetői információi azonosítani tudják a választott módszer hatását mind a kamatbevételek, mind a gazdasági érték változására.

## 4.4 Nem kielégítő IRRBB belső rendszerek

117. A 2013/36/EU irányelv 84. cikkének 3. bekezdése felhatalmazza az illetékes hatóságokat arra, hogy előírják az intézmények számára a CRD 84. cikkének 1. bekezdésében említett sztenderd módszer alkalmazását, „*ha az intézmény által az említett bekezdésben említett kockázatok értékelése céljából bevezetett belső rendszerek nem kielégítőek*”.
118. Ezen iránymutatásokkal összhangban lévő kielégítő belső rendszereket kell bevezetni, figyelembe véve az arányosság elvét.
119. Specifikusan, a belső rendszereket legalább a következő esetekben kell nem kielégítőnek tekinteni:

- (a) Az IMS-t a CRD 84. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában nem megfelelőnek kell tekinteni, ha az illetékes hatóságok eseti alapon úgy értékelik, hogy az alkalmazott módszerek nem fedik le a kamatlábkockázat valamennyi lényeges összetevőjét (részkockázat, báziskockázat, opciós kockázat), és/vagy a mérőszámok nem fedik le megbízható módon a bank nem kereskedési könyvének jelentős eszközeire, kötelezettségeire és mérlegen kívüli instrumentumaira (pl. NMD, hitelek, opciók) vonatkozó kockázatok valamennyi lényeges dimenzióját.

Az I. melléklet az IRRBB mérésére szolgáló módszerek nem korlátozó jellegű felsorolását adja, feltüntetve azok korlátait.

Annak biztosítása érdekében, hogy a kamatlábkockázat lényeges szempontjait megfelelően figyelembe vegyék az IRRBB-nek való kitettségük mérése során az intézmények nem korlátozódnak az I. mellékletben felsorolt módszerekre.

- (b) Az IMS-t nem megfelelőnek kell tekinteni, ha azt nem kalibrálják, utótesztelik és minden releváns paraméter tekintetében nem vizsgálják megfelelő gyakorisággal, és ha azt megfelelő irányítás és az üzleti modellben és az intézmény tevékenységeiben rejlő IRRBB jellegét, nagyságrendjét és összetettségét figyelembe vevő dokumentáció nem támasztja alá.,.

Az intézményeknek meg kell felelniük ezen iránymutatások 71 – 79 bekezdésének, különös tekintettel a felülvizsgálatra és a validálásra (megfelelő gyakorisággal, beleértve az utótesztelést is), az irányításra, a kockázati politikákra és az ellenőrzésekre.

## 4.5 A CSRBB azonosítása és értékelése

### 4.5.1 A CSRBB hatóköre

120. A CSRBB két elem kombinációját foglalja magában:

- (a) A „piaci hitelkockázati felár” vagy a „hitelkockázat piaci ára” (elkülönítve az idioszinkratikus hitelkockázati felártól) változásai, <sup>8</sup>amelyek a piaci szereplők által egy adott hitelminőségre előírt hitelkockázati prémiumot jelentik;<sup>9</sup>
- (b) A „piaci likviditási felár” változásai, amelyek azt a likviditási prémiumot jelentik, amely a piac érdeklődését fejezi ki a befektetések iránt, valamint az ügyletkötési szándékkal rendelkező vevők és eladók jelenlétét;

121. A CSRBB nem tartalmazza a hitelminőségnek az adott megfigyelési időszak alattváltozásának hatását (azaz egy adott partner vagy eszköz leminősítése/felminősítése, amely átminősítési kockázatnak minősül). Különösen az intézmény hitelminőségének romlása nem gyakorolhat pozitív hatást a hitelfelár-kockázati mértékre. A CSRBB értékelésekor az intézményeknek kerülniük kell az átfedéseket a hitelértékelési korrekciós kockázatkezelési keretrendszerrel.

122. A CSRBB nem foglalja magában a nemteljesítő kitettségeket.

123. A hitelkockázati prémiumok és a likviditási prémiumok változásainak értékelésekor az intézmények figyelembe vehetik a devizaspecifikus dimenziókat (azaz EUR, USD stb.) a piaci hitelkockázati felár és a piaci likviditási felár releváns dimenziójaként.

124. Az intézmények nem zárhatják ki előzetesen a banki könyvben szereplő instrumentumokat a CSRBB hatálya alól, beleértve az eszközöket, kötelezettségeket, derivatívákat és egyéb mérlegen kívüli tételeket, például a hitelnyújtási kötelezettségvállalásokat, függetlenül azok számviteli kezelésétől. Az instrumentumoknak a vonatkozó körből való esetleges kizárását a hitelfelár-kockázattal szembeni érzékenység hiánya esetén kell végrehajtani, és azt megfelelően dokumentálni és indokolni kell. Az intézmények semmilyen esetben sem zárhatják ki a valós értéken elszámolt eszközöket.

125. A 12. bekezdés sérelme nélkül, az 575/2013/EU rendelet 94. cikkének 1. bekezdésében meghatározott kis méretű kereskedési könyvi tevékenységet is figyelembe kell venni, kivéve, ha a hitelkockázati felárkockázatot egy másik kockázati mérőszám tartalmazza.

#### **4.5.2 A CSRBB irányítása és stratégiája**

126. Az intézmény CSRBB-stratégiájának – beleértve a CSRBB-re vonatkozó kockázatvállalási hajlandóságot is – az átfogó stratégia részét kell képeznie, különös tekintettel a stratégiai célkitűzésekre és a kockázati célkitűzésekre, amelyeket a vezető testületnek a 2013/36/EU irányelv 88. cikke (1) bekezdése (2) albekezdésének a) pontjában foglaltak szerint jóvá kell hagynia.

---

<sup>8</sup> A idioszinkratikus hitelkockázati felár az egyes hitelfelvevők hitelminőségéhez kapcsolódó egyedi hitelkockázatot tükrözi (amely tükrözi a hitelfelvevő szektorából és földrajzi elhelyezkedéséből eredő kockázatok értékelését is), valamint a hiteleszköz sajátosságait (pl. kötvény vagy származtatott termék).

<sup>9</sup> Például az a többlethozam, amelyet egy AA minősítésű szervezet által kibocsátott adósságinstrumentumnak egy kockázatmentes alternatíván kell eredményeznie.

127. Az intézmény CSRBB iránti kockázatvállalási hajlandóságát az ingadozó hitelkockázati felárak által a különböző CSRBB-mérőszámokra gyakorolt hatásban kell kifejezni. A CSRBB-nek jelentős mértékben kitett intézményeknek ezt megfelelően tükrözniük kell kockázatvállalási hajlandóságukban.
128. Az intézményeknek biztosítaniuk kell a CSRBB azonosítására, mérésére és nyomon követésére szolgáló eljárások meglétét, amikor új termékeket vagy tevékenységeket javasolnak. Gondoskodniuk kell arról, hogy ezen új termékek és tevékenységek esetében mindenki világosan átlássa a CSRBB jellemzőit.
129. A konszolidáló intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a CSRBB irányítására vonatkozó belső irányítási rendszerek és folyamatok egységesek és megfelelően integráltak legyenek konszolidált és szubkonszolidált alapon.

#### **4.5.3 A CSRBB-vel kapcsolatos kockázatértékelési keret és felelősségi körök**

130. Tekintettel a 2013/36/EU irányelv 74. és 88. cikke szerinti belső irányítási rendszerekre, az intézményeknek a CSRBB-vel kapcsolatban biztosítaniuk kell a következőket:
- (a) A CSRBB irányítási keretrendszerének és az intézmény kockázatvállalási keretének felügyeletéért a kockázatok megfelelő kezelése érdekében a vezető testületük viseli a végső felelősséget. A vezető testület azonban a 132. bekezdésben részletesebben meghatározott feltételek mellett átruházhatja a CSRBB felügyeletét és irányítását a felső vezetésre, szakértő személyekre vagy az eszköz-forrás bizottságra.
  - (b) Rendelkezzenek a CSRBB irányítási keretrendszerével, amely egyértelmű felelősségi köröket határoz meg, és amely szakpolitikákból, folyamatokból és belső kontrollokból áll, beleértve a keret hatékonyságának rendszeres független felülvizsgálatát és értékelését.
  - (c) A CSRBB értékeléséhez említett rendszerek, eljárások és mechanizmusok átfogóak és arányosak az üzleti modellben rejlő kockázatok jellegével, nagyságrendjével és összetettségével, valamint az intézmény tevékenységeivel.
131. A vezető testületnek vagy megbízottjainak különösen a következőkért kell felelősnek lenniük:
- (a) A CSRBB-kitettség jellegének és szintjének megértése. A vezető testületnek biztosítani kell, hogy egyértelmű iránymutatás álljon rendelkezésre a CSRBB kockázatvállalási hajlandóságáról az intézmény üzleti stratégiai tekintetében.
  - (b) Annak megállapítása, hogy a jóváhagyott stratégiákkal és szakpolitikákkal összhangban lévő intézkedéseket hoznak a CSRBB értékelésére és nyomon követésére. E tekintetben a vezető testület vagy annak megbízottja felel az alábbiak megállapításáért:
    - i. A CSRBB nyomon követésére, a pozíciók értékelésére és a teljesítmény értékelésére szolgáló rendszerek és standardok, beleértve a sokkok, paraméterek

- és stresszforogatókönyvek, valamint az intézmény CSRBB-elemzésének alapjául szolgáló fő feltevések frissítésére szolgáló eljárásokat;
- ii. A CSRBB-vel kapcsolatos átfogó jelentéstételi és felülvizsgálati folyamat; és
  - iii. Hatékony belső kontrollok és vezetői információs rendszerek (MIS-ek).
- (c) A CSRBB-vel kapcsolatos jelentős kockázatvállalások jóváhagyása a végrehajtás előtt. A kockázatnak a kereskedési és a nem kereskedési könyv közötti belső átvezetéséhez kapcsolódó pozíciók legyenek megfelelően dokumentáltak.
- (d) A CSRBB-vel kapcsolatos irányítási politikák és eljárások jóváhagyásának, végrehajtásának és felülvizsgálatának felügyelete. Az intézmény CSRBB-kitettségeinek szintjét és változásait rendszeresen közölni kell a vezető testülettel.
- (e) Annak biztosítása, hogy a CSRBB mérési módszereinek validálása és a kapcsolódó modellkockázat értékelése beépüljön egy hivatalos szakpolitikai folyamatba, amelyet a vezető testületnek vagy megbízottjainak felül kell vizsgálniuk és jóvá kell hagyniuk.
- (f) A CSRBB nyomon követésében és ellenőrzésében részt vevő küldöttek tevékenységének megértése és értékelése a vezető testület által jóváhagyott politikákkal összhangban, időszerű és kellően részletes információk rendszeres felülvizsgálata alapján.
- (g) Az intézmény CSRBB-stratégiai következményeinek és a piaci, likviditási, hitel- és működési kockázatokkal való esetleges kapcsolatának megértése anélkül, hogy megkövetelnék, hogy a vezető testület valamennyi tagja szakértő legyen a területen. Néhány tag rendelkezzen elegendő technikai ismerettel, és a vezető testületnek készített jelentésekről folytasson vitát. Az intézménynek meg kell állapítania, hogy a vezető testület tagjai felelősek annak biztosításáért, hogy a felső vezetés rendelkezzen a CSRBB megértéséhez szükséges szakértelemmel, és hogy a CSRBB kezeléséhez megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre
132. Az intézményeknek hatáskör-átruházási szabályokkal és eljárásokkal kell rendelkezniük a CSRBB értékelésének és nyomon követésének vezető testület általi bármely átruházására vonatkozóan, beleértve többek között az alábbiakat:
- (a) A vezető testületnek azonosítania kell azokat a személyeket vagy bizottságokat, amelyekre a CSRBB-vel kapcsolatos politikák és -gyakorlatok kidolgozása céljából a vezető testület feladatait átruházzák, mint például a felső vezetést, a szakértő személyeket vagy az ALCO-t, és azok feladatait a vezető testületnek egyértelműen meg kell határoznia;
  - (b) A vezető testületnek biztosítania kell a felelősségi körök megfelelő elkülönítését a kockázatkezelési folyamat során. A CSRBB azonosítási, értékelési, nyomonkövetési és ellenőrzési funkcióinak egyértelműen meghatározott felelősségi körökkel kell rendelkezniük, függetleneknek kell lenniük a CSRBB-vel kapcsolatos kockázatvállalási



funkcióktól, és a CSRBB-kitettségeket közvetlenül a vezető testületnek vagy megbízottjainak kell jelenteniük;

- (c) Az intézménynek biztosítania kell, hogy a vezető testület megbízottjai egyértelmű hatáskörrel rendelkezzenek a CSRBB-vel kapcsolatos kockázatvállalásáért felelős egységek felett. Egyértelmű kommunikációs csatorna kell, hogy legyen a megbízottak irányelveinek ezen egységekhez való eljuttatására; és
- (d) A vezető testület intézkedjen annak érdekében, hogy az intézmény struktúrája a megbízottjai számára tegye lehetővé feladataik ellátását, és segítse elő a hatékony döntéshozatalt és irányítást. E tekintetben az ALCO-nak vagy azzal egyenértékű szervezeti egységnek rendszeresen össze kell ülnie, és összetételének tükröznie kell a CSRBB-hez kapcsolódó minden fő területet. A vezető testületnek elő kell mozdítania a CSRBB irányítási folyamatával kapcsolatos vitát mind a tagjai és küldöttei, mind a küldöttei és az intézmény más képviselői között. A vezető testületnek biztosítsa továbbá, hogy a kockázatkezelés és stratégiai tervezés területei között folyó rendszeres kommunikáció megkönnyítse a jövőbeli üzleti tevékenységből eredő kockázat monitorozását.

#### **4.5.4 A CSRBB-vel kapcsolatos kockázati politikák, folyamatok és kontrollok**

##### **Kockázati politikák és folyamatok**

- 133. A vezető testületnek a CSRBB-re vonatkozó átfogó stratégiája alapján szilárd kockázati politikákat, folyamatokat és rendszereket kell elfogadnia, amelyek biztosítják:
  - (a) A CSRBB értékelésére és nyomon követésére vonatkozó forgatókönyvek frissítésére szolgáló eljárások kidolgozását;
  - (b) a CSRBB-vel kapcsolatos kockázatok értékelésére és nyomon követésére szolgáló mérési megközelítés és a kapcsolódó feltevések megfelelőségét és arányosságát;
  - (c) a használt modellek feltevéseinek rendszeres felülvizsgálatát és szükség esetén azok módosítását;
  - (d) a pozíciók értékelésére és a teljesítmény mérésére vonatkozó követelmények meghatározását;
  - (e) meghatározták a CSRBB-kitettségek kezelésére vonatkozó hatásköri és felelősségi köröket.
- 134. A politikáknak kellően indokoltnak, megalapozottnak és dokumentáltnak kell lenniük, és foglalkozniuk kell a CSRBB minden olyan elemével, amely az intézmény egyedi körülményei szempontjából fontos. Az arányosság elvének sérelme nélkül a CSRBB-politikáknak a következőket kell magukban foglalniuk:



- (a) A „nem kereskedési könyv” és a „kereskedési könyv” közötti határvonal alkalmazása. A banki könyv és a kereskedési könyv közötti belső kockázatranszferek megfelelő dokumentálása és nyomon követése;
  - (b) A belső CSRBB-számításokhoz használandó felár sokkok nagysága és formája.
135. Annak biztosítása érdekében, hogy az intézmény CSRBB-vel kapcsolatos irányítási politikái és eljárásai megfelelőek és hatékonyak maradjanak, a vezető testületnek vagy megbízottjainak a rendszeres jelentések megállapításainak fényében felül kell vizsgálniuk a CSRBB-vel kapcsolatos irányítási politikákat és eljárásokat.
136. A vezető testületnek vagy megbízottjainak biztosítaniuk kell, hogy a CSRBB-vel kapcsolatos elemzési és kockázatkezelési tevékenységeket az intézmény tevékenységeinek jellegével és hatókörével összhangban álló, elegendő és hozzáértő, technikai ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező személyzet végezze.

#### **Belső kontrollok**

137. A CSRBB-vel kapcsolatos ellenőrzési politikáik és eljárásaik tekintetében az intézményeknek megfelelő jóváhagyási eljárásokkal, felülvizsgálatokkal és egyéb mechanizmusokkal kell rendelkezniük, amelyek ésszerű biztosítékot nyújtanak a kockázatkezelési célkitűzések elérésére.
138. Az intézmények a CSRBB-t azonosító, mérő, monitorozó és ellenőrző folyamataikat független ellenőrzési funkció keretében ellenőriztessék akár a belső ellenőrzéssel, akár külső könyvvizsgálóval. Ilyen esetekben az a helyes, ha a belső ellenőrzés, illetve a külső könyvvizsgáló vagy az egyéb egyenértékű külső fél által készített jelentés az érintett illetékes hatóságok számára is hozzáférhetőek.

#### **A CSRBB-vel kapcsolatos informatikai rendszerek és adatminőség**

139. Az intézmény által a műveletek elvégzésére, feldolgozására és nyilvántartására, valamint a CSRBB-kitettségek összesítésére és a jelentések előállítására használt informatikai rendszerek és alkalmazások legyenek alkalmasnak a CSRBB megfelelő időben történő és pontos kezelésének támogatására. A rendszereknek különösen:
- (a) Rögzíteniük kell az intézmény CSRBB-kitettségeire vonatkozó hitelkockázati felár- adatokat. Ez a CSRBB-kitettségek fő forrásainak azonosítása, mérése és összesítése érdekében támogassa az intézmény mérési rendszerét;
  - (b) Legyenek képesek az intézmény által végrehajtott minden ügylet teljes körű, egyértelmű rögzítésére, figyelembe véve azoknak a CSRBB-vel kapcsolatos jellemzőit;
  - (c) Igazodjanak a CSRBB-t eredményező ügyletek összetettségéhez és számához;
  - (d) Legyenek kellően rugalmasak ahhoz, hogy ésszerű számú sokk-, stressz- és egyéb forgatókönyvet tudjanak kezelni;

- (e) Az intézmények számára tegyék lehetővé annak teljes körű mérését, értékelését és ellenőrzését annak, hogy az egyes ügyletek hogyan járulnak hozzá a teljes kitétséghoz;
  - (f) Tudják kiszámítani a CSRBB mérőszámokat.
140. Az informatikai rendszernek képesnek kell lennie a termékek hitelfelár-jellemzőinek rögzítésére.
141. A CSRBB mérésére használt rendszereknek képesnek kell lenniük valamennyi termék CSRBB-jellemzőinek meghatározására.
142. A kockázatméréseknek megbízható piaci és belső adatokon kell alapulniuk. Az intézményeknek meg kell vizsgálniuk a hitelkockázati felárak historikus adatbázisainak létrehozásához felhasznált külső információforrások minőségét, valamint az adatbázisok frissítésének gyakoriságát.
143. A jó adatminőség biztosítása érdekében alakítsanak ki megfelelő folyamatokat az informatikai rendszerbe felvett adatok helyességének biztosítására. Az adminisztratív hibák csökkentése érdekében az adatbevitel legyen a lehető legnagyobb mértékben automatizált, és az adattérképezés legyen egy jóváhagyott modell szerint végzett rendszeres felülvizsgálat és teszt tárgya. Ezenkívül az intézmény kockázatmérési folyamatában használt főbb adatforrásokról álljon rendelkezésre elegendő dokumentáció. Továbbá az intézmények hozzanak létre megfelelő mechanizmusokat az összesítési folyamat helyességének és a modell eredmények megbízhatóságának igazolására. Ezeknek a mechanizmusoknak megerősítést kell nyújtaniuk az adatok pontosságára és megbízhatóságára vonatkozóan.

### **Belső jelentés**

144. Az intézmények belső kockázatjelentési rendszereinek időszerű, pontos és átfogó tájékoztatást kell nyújtaniuk a CSRBB-vel szembeni kitétségeikről. A belső jelentések legalább negyedévente készüljenek.
145. A belső jelentéseket a vezető testület vagy megbízottjai rendelkezésére kell bocsátani az összesítés megfelelő szintjein (konzolidációs szinten) és rendszeresen felül kell vizsgálni. A jelentések az adott irányítási szinthez (pl. vezető testület, felső vezetés), valamint az intézmény és a gazdasági környezet sajátos helyzetéhez igazított információkat tartalmaznak.
146. A CSRBB-jelentés szolgáltatson összesített információkat és elegendő részletet ahhoz, hogy a vezető testület vagy annak megbízottjai értékelni tudják, mennyire érzékeny az intézmény piaci feltételek és egyéb fontos kockázati tényezők változásaira. A jelentések tartalma tükrözze az intézmény kockázati profiljában és a gazdasági környezetben bekövetkezett változásokat, és hasonlítsa össze a jelenlegi kitétséget a politikában megfogalmazott limitekkel.
147. A CSRBB-jelentések a lehetséges modellezési hiányosságok feltárása érdekében rendszeresen tartalmazzák a modell felülvizsgálatainak, ellenőrzésének eredményeit és a múltbeli előrejelzések vagy a kockázati becslések összehasonlítását. Tanácsos egyértelműen

meghatározni azokat a portfóliókat, amelyek a piaci értéken történő értékelés miatt jelentős mozgásoknak lehetnek kitéve, és a hatást az intézmény VIR rendszerében és a piaci kockázatnak kitett egyéb portfóliók felügyeletével összhangban monitorozni.

148. Bár a vezető testület vagy annak megbízottjai számára készített jelentések típusai az intézmény portfóliójának összetétele alapján változhatnak, a 146. és 147. bekezdésre tekintettel tartalmazzák a következőket:

- (a) Az intézmény CSRBB-kitettségeinek összesítését a különböző CSRBB-mérőszámok tekintetében. Azonosítani és ismertetni kell azokat az eszközöket, kötelezettségeket és mérlegen kívüli kitettségeket és stratégiákat, amelyek a CSRBB szintjét és irányát befolyásolják; és
- (b) Főbb modellezési feltevéseket.

149. E jelentések alapján a vezető testület vagy megbízottjai legyenek képesek felmérni, hogy az intézmény mennyire érzékeny a piaci feltételek és más fontos kockázati tényezők változásaira, különös tekintettel azokra a portfóliókra, amelyeknél a piaci áron történő értékelés miatt esetleg jelentős lehet az elmozdulás.

150. A kockázatmérési rendszer a beszámolókat olyan formátumban állítsa elő, amely az intézmény vezetésének különböző szintjei számára könnyen érthetővé tesz azokat, és így elősegítik a megfelelő döntések késedelem nélküli meghozatalát. A jelentéseknek alapul kell szolgálniuk annak rendszeres nyomon követéséhez, hogy az intézmény a stratégiájával összhangban működik-e.

### **Modellirányítás**

151. Az intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a CSRBB mérési módszereinek validálása – amelyet a fejlődésüktől függetlenül felül kell vizsgálni és validálni –, valamint a megfelelő modellkockázat értékelése beépüljön a politikai folyamatba, amelyet a vezető testületnek vagy megbízottjainak felül kell vizsgálniuk és jóvá kell hagyniuk. A szabályzat épüljön be a modellkockázat-kezelés irányítási folyamataiba, és a következőkről rendelkezzen:

- (a) a vezetői szerepkörökről és a modellek kidolgozásáért, jóváhagyásáért, dokumentációjáért, végrehajtásáért és használatáért felelős személyek kijelöléséről; és
- (b) a modell felügyeletével járó feladatokról, valamint a szabályzatokról, ideértve a kezdeti és a folyamatos validálási eljárások kidolgozását, az eredmények értékelését, a jóváhagyási, a verzióellenőrzési, a kivételeket meghatározó, a felterjesztési, a módosítási és a hatályon kívül helyezési folyamatokat.

## 4.6 A CSRBB nyomon követése

### 4.6.1 A CSRBB nyomon követésére vonatkozó általános megközelítés

152. Az intézményeknek megbízható belső mérési rendszereket (IMS-eket) kell bevezetniük, amelyek a CSRBB-nek az intézmény üzleti modellje szempontjából releváns minden összetevőjét és forrását magukba foglalják.
153. Az intézményeknek figyelemmel kell kísérniük a CSRBB-nek való kitettségüket a különböző CSRBB-mérőszámok lehetséges változásai alapján. Az intézményeknek a különböző módszerek egymást kiegészítő jellegét kell alkalmazniuk a CSRBB rövid és hosszú távú összetett jellegének megragadása érdekében. Az intézményeknek különösen (i) a különböző CSRBB-mérőszámokra vonatkozó fő modellezési feltevések általános hatását, valamint (ii) az üzleti modell szempontjából releváns banki könyvi származtatott ügyletek CSRBB-jét kell mérniük és nyomon követniük.

### 4.6.2 A CSRBB nyomon követésének módszerei

154. Az intézményeknek ki kell dolgozniuk és alkalmazniuk kell saját feltevéseiket és számítási módszereiket a CSRBB értékeléséhez. A mérési módszert a bank összetettségének megfelelően kell megválasztani. .
155. Az intézménynek teljes mértékben meg kell értenie az egyes alkalmazott kvantitatív eszközök és modellek korlátait, és ezeket a korlátozásokat figyelembe kell vennie a CSRBB kockázatkezelési folyamatában. A CSRBB értékelése során az intézményeknek tisztában kell lenniük azokkal a kockázatokkal, amelyek a nem kereskedési könyvben szereplő ügyletek számviteli kezelésének következményeként merülhetnek fel.
156. Kivételként, a 120. bekezdés gyakorlati végrehajtása során és arányossági okokból az intézmények a CSRBB nyomon követése céljából egyedi hitelkockázati felár-összetevőket is bevonhatnak, amennyiben biztosított, hogy a mérőszámok konzervatívabb eredményeket hoznak.

### 4.6.3 A CSRBB monitoring feltevései

157. A CSRBB mérése során az intézményeknek teljes mértékben meg kell érteniük és dokumentálniuk kell a legfontosabb modellezési feltevéseket. E feltevéseket igazítsák az üzleti stratégiákhoz, és teszteljék rendszeresen.
158. Az intézményeknek figyelembe kell venniük a számviteli gyakorlatok hatását a CSRBB értékelésére, különösen a nettó kamatbevétel és a piaci érték változásai tekintetében.
159. A diverzifikációs feltevések megbízhatóságát és stabilitását megfelelően validálják és dokumentálják; lehetséges lehet a CSRBB és az IRRBB közötti diverzifikáció. Ugyanezen feltételek mellett a CSRBB és más kockázatok közötti diverzifikációs feltevések is lehetségesek

lehetnek. A diverzifikációs hatásokat megfelelő óvatossággal kell megbecsülni ahhoz, hogy gazdasági visszaesés esetén és az intézmény üzleti és kockázati struktúrájára nézve kedvezőtlen piaci feltételek mellett is kellően stabilnak lehessen tekinteni. Az intézményeknek minden esetben külön kell értékelniük a CSRBB-t és az egyéb kockázatokat (beleértve a nem kereskedési tevékenységekből származó kamatkockázatot is).

160. Mivel a piaci feltételek, a versenykörnyezet és a stratégiák idővel változnak, az intézmények legalább évente, gyorsan változó piaci körülmények között pedig ennél is gyakrabban vizsgálják felül a jelentős mérési feltevéseket.

161. A CSRBB alkalmazásában az intézményeknek prudens dokumentációt kell készíteniük, amely alátámasztja politikákban lefektetett feltevéseiket és eljárásaikat, és be kell építeniük egy eljárást azok felülvizsgálatára. Az intézményeknek a CSRBB céljából meg kell érteniük a kiválasztott CSRBB-hez kapcsolódó befektetési stratégiák hatását.

# I. melléklet – az IRRBB mérési módszerei (a teljesség igénye nélkül)

Cash-flow modellezés	Számítás	Leírás	Leképzett kockázat	A számítás korlátai
<b>Feltétel nélküli cash-flow-k</b> (feltehető, hogy a cash-flow-k időzítése független az adott kamatláb-forgatókönyvtől)	<b>Nettó kamatbevétel-alapú:</b> • Réselemzés: Átárazási rés • A nettó kamatbevételre (NII) összpontosít: Nettó kamatbevétel változása	A réselemzés az összes releváns kamatlábérzékeny instrumentumot előre meghatározott időintervallumokba sorolja az átárazás vagy a lejárat szerződésben rögzített vagy viselkedési feltevéseken alapuló időpontja szerint. Minden egyes időintervallumban kiszámítja a nettó pozíciókat („rések”). A hozamgörbe eltolódásából adódó nettó kamatlábbevétel-változást közelítéssel állapítja meg, ehhez az egyes nettó pozíciókat megszorozza a megfelelő kamatlábváltozással.	Réskockázat (csak párhuzamos kockázat)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• A mutató csak lineárisan közelíti a réskockázatot.</li> <li>• Arra a feltevésre épül, hogy egy adott időintervallumban minden pozíció egyszerre jár le vagy árazódik át.</li> <li>• Nem méri sem a bázis- sem az opciós kockázatot.</li> </ul>
	<b>Gazdasági érték:</b> • Az átlagos hátralévő futamidő elemzése: Módosított átlagos hátralévő futamidő/tőke PV01 értéke	A módosított átlagos hátralévő futamidő egy adott pénzügyi instrumentum nettó jelenértékében a hozamgörbe egy százalékpontos, marginális, párhuzamos eltolódásának hatására bekövetkező relatív változást becsli. A <i>módosított átlagos hátralévő futamidő</i> azt méri, milyen mértékű az intézmény nem kereskedési könyvében a réskockázatnak való kitétség. A PV01 a saját tőke módosított átlagos hátralévő futamidejéből származik, és azt méri, hogy a hozamgörbe 1 bázispontnyi (0,01%) párhuzamos eltolódása milyen mértékű abszolút változást okoz a saját tőkében.  Első lépésként a kamatlábérzékeny instrumentumok összes cash-flow-ját időintervallumokba soroljuk.	Réskockázat (csak párhuzamos kockázat)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• A számítás csak a hozamgörbe marginális eltolódásaira vonatkozik. Konvexitás esetén alulbecsülheti a nagyobb kamatlábmozgások hatását.</li> <li>• A számítás csak a hozamgörbe párhuzamos eltolódásaira vonatkozik.</li> <li>• Az opciós kockázatot nem méri, a báziskockázatot pedig csak részlegesen veszi figyelembe.</li> </ul>

Cash-flow modellezés	Számítás	Leírás	Leképzett kockázat	A számítás korlátai
		<p>Mindegyik instrumentumtípushoz kiválasztjuk a megfelelő hozamgörbét. Az egyes eszközök módosított átlagos hátralévő futamidejét a nettó jelenértéknek a hozamgörbe 1 százalékpontos párhuzamos eltolódásából következő változásából számítjuk ki. A saját tőke módosított átlagos hátralévő futamidejének meghatározásához az eszközök átlagos hátralévő futamidejét szorozzuk az eszközök és a saját tőke hányadosával, amelyből kivonjuk a források módosított átlagos hátralévő futamidejének a források és a saját tőke hányadosával képzett szorzatát.</p> <p>A saját tőke PV01-értékét úgy kapjuk meg, hogy a saját tőke módosított futamidejét megszorozzuk a saját tőke értékével (azaz eszközök mínusz kötelezettségek), majd elosztjuk 10000-el, hogy megkapjuk a bázispontonkénti értékváltozást.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> <li>Részleges módosított átlagos hátralévő futamidő/részleges PV01</li> </ul>	<p>Egy adott időintervallum esetében egy adott instrumentum részleges módosított átlagos hátralévő futamidejét a módosított átlagos hátralévő futamidő fenti számítása szerint határozzuk meg azzal az eltéréssel, hogy nem a teljes hozamgörbe tolódik el párhuzamosan, hanem annak csak az adott időintervallumnak megfelelő szegmense. Ezek a részleges mutatók azt mutatják meg, hogy a banki könyv piaci értéke mennyire érzékeny arra, ha a hozamgörbe bizonyos lejáratú szegmensei marginálisan eltolódnak. Az egyes időintervallumokhoz tartozó részleges mutatónál eltérő nagyságrendű eltolódás alkalmazható, így a hozamgörbe alakjában bekövetkező változás hatása a teljes portfólióra nézve kiszámítható.</p>	Réskockázat (párhuzamos és nem párhuzamos kockázat)	<ul style="list-style-type: none"> <li>A számítás csak a marginális kamatlábváltozásokra vonatkozik. Konvexitás esetén alulbecsülheti a nagyobb kamatlábmozgások hatását.</li> <li>Nem méri sem a bázis- sem az opciós kockázatot.</li> </ul>
A kamatláb-forgatókönyvtől részben vagy	<u>Nettó kamatbevétel-alapú:</u>	Az NII változása eredmény alapú számítás, amely azt méri, hogy hirtelen vagy fokozatos kamatlábmozgások	Réskockázat (párhuzamos és nem párhuzamos),	<ul style="list-style-type: none"> <li>A eredmény érzékenysége a modellezési és viselkedési feltevésekre.</li> </ul>

Cash-flow modellezés	Számítás	Leírás	Leképzett kockázat	A számítás korlátai
<p><b>teljesen függő cash-flow-k</b> (arra a feltevésre épül, hogy az opciók, a beágyazott, explicit opciót tartalmazó instrumentumok, valamint – kifinomultabb megközelítések esetén – az olyan instrumentumok cash-flow-inak az <i>időzítését</i>, ahol a lejárat az ügyfél viselkedésétől függ, a kamatláb-forgatókönyvtől függően kell modellezni)</p>	<p>A nettó kamatbevételre (NII) összpontosít: •Nettó kamatbevétel változása</p>	<p>hatására hogyan változik a nettó kamatbevétel egy adott tartamon (általában 1–5 éven) belül.</p> <p>Első lépésként a kamatlábérzékeny instrumentumok összes cash-flow-ját (granuláris) időintervallumokba soroljuk (illetve bonyolultabb rendszerekben az egyes pozíciók pontos átárazási időpontjait használjuk).</p> <p>A számítások alapforgatókönyve az intézmény jelenlegi vállalati tervét tükrözve vetíti előre a jövőbeli üzleti ügyletek volumenét, árazási és átárazási időpontját. Az alapforgatókönyvben a jövőbeni cash-flow-k kiszámításához használt kamatlábak a különböző eszközök határidős kamatlábaiból, megfelelő feláraiból vagy a piac által elvárt kamatlábaiból származnak.</p> <p>A nettó kamatbevétel változások lehetséges mértékének értékelésekor a bankok feltevéseket és modelleket használnak a kamatlábak alakulásának, a meglévő eszközök, kötelezettségek és mérlegben kívüli tételek lejáratának, valamint azok lehetséges helyettesítésének előrejelzésére.</p> <p>Az eredmény alapú számításokat annak függvényében szokás megkülönböztetni, hogy mennyire kifinomultan jelzik előre a cash-flow jövőbeli alakulását: az egyszerű <i>kifutó modellek</i> azt feltételezik, hogy a meglévő eszközök és források pótlás nélkül lejárnak; a <i>konstans mérleg modellek</i> feltételezése szerint a lejáratú eszközöket és forrásokat azonos instrumentumok váltják fel; a leginkább <i>összetett dinamikus cash-flow modellek</i> ezzel szemben azt tükrözik, hogy a vállalkozás a banki könyv méretén és összetételén keresztül hogyan reagál a különféle kamatkörnyezetekre.</p>	<p>báziskockázat és – feltéve, hogy <i>valamennyi</i> cash flow modellezett forgatókönyvtől függ – az opciós kockázat is</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Összetettség.</li> </ul>



Cash-flow modellezés	Számítás	Leírás	Leképzett kockázat	A számítás korlátai
		Forgatókönyvelemzésben illetve sztochasztikus elemzésben bármelyik eredmény alapú számítás alkalmazható. Az NII maximális változását egy adott megbízhatósági szinten mérő kockázatos jövedelem (EaR) az utóbbi egyik példája.		
	<p><b>Gazdasági érték:</b> A tőke gazdasági értékére (EVE) összpontosít</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>A tőke gazdasági értékének változása</li> </ul>	<p>Az EVE változása a banki könyvben lévő eszközökből, forrásokból és mérlegen kívüli tételekből származó összes cash-flow nettó jelenértékének a kamatlábak változásából eredő változása, feltételezve, hogy valamennyi banki könyvi pozíció kifut.</p> <p>A kamatláb-kockázatot egyedi kamatláb-forgatókönyvek esetében a <math>\Delta</math>EVE alapján, a Monte Carlo vagy historikus szimulációk alkalmazása esetén pedig a <math>\Delta</math>EVE eloszlása alapján lehet értékelni. A saját tőke maximális változását egy adott megbízhatósági szinten mérő kockázatos gazdasági érték (EVAR) az utóbbi egyik példája.</p>	Réskockázat (párhuzamos és nem párhuzamos), báziskockázat, és ha az összes cash flow modellezett forgatókönyvtől függ, akkor az opciós kockázat is	<ul style="list-style-type: none"> <li>Az eredmény érzékenysége a modellezési és viselkedési feltevésekre.</li> <li>Az eloszlást feltételező sztochasztikus számítások nem feltétlenül mutatják ki az alacsony valószínűségű (fat tail) kockázatokat és a linearitás hiányát</li> <li>A teljes körű átértékelést alkalmazó Monte Carlo megközelítéseknek nagy a számítástechnikai igénye és nehezebben érthetőek („fekete doboz”)</li> <li>Összetettség.</li> </ul>

## II. melléklet - Az IRRBB mérés módszerének kifinomultsági mátrixa

---

Az intézmény kockázati mutatóiban legalább az alábbi táblázatban bemutatott, SREP-iránymutatás szerinti besorolásának megfelelő kifinomultság szintnek megfelelő mérési módszert alkalmazza. Ha az intézmény üzleti modelljének bonyolultsága vagy alkalmazási köre jelentős, az intézmény – méretétől függetlenül – az egyedi üzleti modelljével összhangban lévő és az érzékenységeket megfelelően megragadó kockázati mutatókat vezessen be és alkalmazzon. A kamatlábváltozásokkal kapcsolatos valamennyi lényeges érzékenységet megfelelően fedjen le, beleértve a viselkedési feltevésekkel szembeni érzékenységet is.

A beágyazott opciókat tartalmazó pénzügyi termékeket kínáló intézmény az opciók kamatlábváltozással szembeni érzékenységet megfelelően megjeleníteni képes mérési rendszereket használjon. Az ügyfelek számára viselkedési opciókat nyújtó termékeket kínáló intézmények az ügyfelek viselkedésének a különböző kamatláb-stresszforatókönyvek szerint lehetséges változásai szempontjából megfelelő, feltételes cash-flow modellezési módszerekkel számszerűsítsék az IRRBB-t.

Az alábbi kifinomultsági táblázatban szereplő négy intézménykategória az EBH SREP-iránymutatásban meghatározott besorolásának felel meg. A különböző kategóriák az intézményeket tevékenységeik eltérő mérete, szerkezete és jellege, hatóköre és összetettsége alapján sorolják be: a leginkább kifinomult intézmények az 1. kategóriába kerülnek.

**Az IRRBB számítása és modellezése****Az IRRBB számítására és modellezésére irányadó, az intézmény kifinomultsági kategóriájától függő felügyeleti elvárások**

Cash-flow modellezés	Számítás	4. kategóriába tartozó intézmény	3. kategóriába tartozó intézmény	2. kategóriába tartozó intézmény	1. kategóriába tartozó intézmény
<b>Feltétlen</b> cash-flow-k (feltehető, hogy a cash-flow-k független az adott kamatláb-forgatókönyvtől)	<b>Nettó kamatbevétel-alapú</b> Réselemzés: • Átárazási rés	A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság „Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk in the banking book” (A kamatkockázatok kezelésének és felügyeletének elvei a banki könyvben) című standardjaiban 2016 áprilisától a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság standardjaiban javasolt időszávok.		<i>[Az átárazási rés az eltérő kamatláb környezetekre adott üzleti válaszok miatt változó méretű és összetételű banki könyvön alapul. Tartalmazza a kamatláb-forgatókönyvvel összhangban előrejelzett kereskedelmi felárakat (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt).]</i>	
	<b>Gazdasági érték:</b> Az átlagos hátralévő futamidő elemzése: • Módosított átlagos hátralévő futamidő/tőke PV01 értéke • Részleges módosított átlagos hátralévő futamidő/részleges PV01	A Bázeli Bizottság standardjaiban javasolt időintervallumok, részleges átlagos hátralévő futamidő súlyozás alkalmazása. Standard sokkok és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt). Az időintervallumoknak megfelelő lejáratokat tartalmazó hozamgörbe modell.	A Bázeli Bizottság standardjaiban javasolt időintervallumok, részleges átlagos hátralévő futamidő súlyozás alkalmazása. Standard sokkok és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt). Az időintervallumoknak megfelelő lejáratokat tartalmazó hozamgörbe modell.	<i>[Részleges átlagos hátralévő futamidő számítása instrumentum típusonként és időintervallumonként. Standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt). Az időszávoknak megfelelő futamidővel rendelkező hozamgörbe-modell.]</i>	<i>[Részleges átlagos hátralévő futamidő számítása ügyletenként és időintervallumonként. Standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt). Az időszávoknak megfelelő futamidővel rendelkező hozamgörbe-modell.]</i>

### Az IRRBB számítása és modellezése

### Az IRRBB számítására és modellezésére irányadó, az intézmény kifinomultsági kategóriájától függő felügyeleti elvárások

<b>A kamatláb- forgatókönyvtől részben vagy teljesen függő cash- flow-k</b> (az opciók, a beágyazott, explicit opciót tartalmazó instrumentumok, valamint – kifinomultabb megközelítések esetén – az olyan instrumentumok cash-flow-inak az <i>időzítését</i> , ahol a lejárat az ügyfél viselkedésétől függ, a kamatláb- forgatókönyvtől függően modellezi)	<b>Nettó kamatbevétel- alapú:</b>	<b>Standard kamatlábsokk alkalmazása a pénzügyi eredményre állandó mérleg mellett. A Bázeli Bizottság standardjaiban javasolt időintervallumok alapján.</b>	<b>A hozamgörbére vonatkozó standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt), amelyek állandó mérleget vagy a jövőbeli üzleti fejlődésre vonatkozó egyszerű feltevéseket tükröznek.</b>	<b>Standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek a hozamgörbére és az irányadó piaci kamatlábak közötti összefüggésekre külön- külön (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt) az üzleti terv vagy az állandó mérleg által előrejelzett nyereségre. Beleértve a kamatláb- forgatókönyvvel összhangban lévő, előre jelzett kereskedelmi árréseket (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt).</b>	<b>Az alapul szolgáló üzleti tervhez viszonyított különbség mérése előrejelzett üzleti volumenekre és pénzügyi eredményekre alkalmazva, mindenre kiterjedő, a hozamgörbe feltételezett eltolódásait a bázis- és hitelfelárok változásaival, valamint az ügyfelek viselkedésének változásaival kombináló kamatláb- és stresszforgatókönyvek alapján. Beleértve a kamatláb- forgatókönyvvel összhangban lévő, előre jelzett kereskedelmi felárat (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt).</b>
<b>Gazdasági érték:</b>	<b>•A tőke gazdasági értéke (EVE)</b>	<b>Standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása a hozamgörbére (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt), a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság standardjaiban javasolt időszakok alkalmazásával;</b>	<b>Tranzakció vagy cash- flow alapon számított mutató. Standard és egyéb kamatlábsokk- és stresszforgatókönyvek alkalmazása a hozamgörbére és az irányadó piaci kamatlábak közötti</b>	<b>Mindenre kiterjedő, a hozamgörbe eltolódásait a bázis- és hitelfelárok változásait, valamint az ügyfelek viselkedésének változásait kombináló kamatláb- és stresszforgatókönyvek.</b>	

### Az IRRBB számítása és modellezése

### Az IRRBB számítására és modellezésére irányadó, az intézmény kifinomultsági kategóriájától függő felügyeleti elvárások

külön-külön (lásd az IRRBB méréséről szóló 4.3. szakaszt). Megfelelő futamidők a hozamgörbékben. Opcionalitás teljes körű értékelése.	Megfelelő futamidők minden hozamgörbében. Opcionalitás teljes körű értékelése. A lényeges opcionalitást tartalmazó portfóliók Monte Carlo elemzésével vagy historikus szimulációkkal kiegészített forgatókönyv-elemzés. Kockázati tényezők rendszeres napi aktualizálása.
---	--

